लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

सैनामैना नगरपालिका, रुपन्देही

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

सैनामैना नगरपालिका, रुपन्देही

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

दूरदृष्टि (VISION)

जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्धन गर्ने विश्वसनीय सार्वजनिक संस्था

(Be a Credible Public Institution in Promoting Accountability, Transparency and Integrity)

गन्तव्य (MISSION)

स्वतन्त्र एवम् गुणस्तरीय लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने

(Provide Independent and Quality Audit Service)

मूल्य मान्यता (Core Values)

स्वतन्त्रता	*(Independence)*
निष्ठा	*(Integrity)*
पारदर्शिता	*(Transparency)*
जवाफदेहिता	*(Accountability)*
व्यावसायिकता	*(Professionalism)*

महालेखापरीक्षकको भनाइ

नेपालको संविधानको धारा २४१ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको लेखा कानुन बमोजिम नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्यसमेतको विचार गरी महालेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण हुने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा २ मा महालेखापरीक्षकले प्रत्येक स्थानीय तहको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी अलग अलग लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण गर्दा लेखापरीक्षण ऐन, २०७५, नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, स्थानीय तह लेखापरीक्षण निर्देशिका, महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना र स्थानीय तहसँग सम्बन्धित ऐन, नियमलाई आधार लिइएको छ। सोहीबमोजिम स्थानीय तहको २०८१।८२ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्दा देखिएका बेहोरा उल्लेख गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदन जारी गरिएकोमा सो उपर प्राप्त प्रतिक्रियासमेत सम्बोधन गरी राय सहितको प्रतिवेदन जारी गरिएको छ।

वित्तीय विवरणको शुद्धता, प्रचलित कानुनको परिपालना, राजस्व प्रक्षेपण तथा बजेट निर्माण, योजना तर्जुमा एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन, खरिद व्यवस्थापन तथा विकास निर्माण, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आन्तरिक आय परिचालन, जनशक्ति व्यवस्थापन, जिम्मेवारी एवं जवाफदेहितालगायतका विषयहरूको अध्ययन, विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन गर्नुका साथै स्रोत साधनको प्राप्ति, उपयोग एवं परिचालन सन्दर्भमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता समेतलाई दृष्टिगत गर्दै कार्यान्वयनयोग्य सुझाव प्रदान गरी सुशासन कायम गर्न सहयोग गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

सबै स्थानीय तहको स्थलगतरूपमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी लेखापरीक्षणको क्रममा देखिएका बेहोरा उपर स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा जिम्मेवार कर्मचारीहरूसँग छलफलसमेत गरिएको छ।

यस वर्ष सामान्यतया स्थानीय तहमा कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक कानुन निर्माण पूर्ण रूपमा नभएको, विद्यमान कानुनको पूर्ण परिपालना हुन नसकेको, बजेट अनुशासन कमजोर रहेको, आन्तरिक आय न्यून रहेको, करदाताको अभिलेख व्यवस्थित नभएको, आन्तरिक आयलाई व्यवस्थित गर्न नसकिएको, प्रशासनिक खर्चमा वृद्धि हुँदै गएको, योजनालाई खण्डीकृत गरी कार्य गर्ने गरेको, वर्षान्तको खर्च उच्च रहेको, आयोजनाको प्राथमिकीकरण गरेर बजेट विनियोजन नभएको, निर्माणको सुनिश्चितता नभएका आयोजनाहरूको समेत विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरिएको, जटिल प्रकृतिका कार्यहरूसमेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको, जनशक्ति व्यवस्थापन हुन नसक्दा सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुन नसकेको, स्वीकृत दरबन्दी बेगरका कर्मचारीसमेत करारमा नियुक्ति गरेको, सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख तथा संरक्षण र उपयोग प्रभावकारी रूपमा हुन नसकेकोले आन्तरिक नियन्त्रण र लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन एवं बेरुजु फर्स्यौटमा सुधार गर्नुपर्ने लगायतका बेहोरा देखिएका छन्।

लेखापरीक्षणबाट उल्लेख गरेका बेहोराको समयमा नै फर्स्यौट तथा सुझावहरूको कार्यान्वयनबाट वित्तीय अनुशासनमा अपेक्षित सुधार गरेर स्थानीयतहबाट हुने विकास निर्माण तथा समग्र कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

अन्तमा, स्थानीय तहको लेखापरीक्षणमा सहयोग पुऱ्याउने पदाधिकारी तथा कर्मचारी लगायत सबै सरोकारवाला प्रति आभार व्यक्त गर्दछु। साथै लेखापरीक्षण कार्यमा संलग्न कर्मचारीहरूमा समेत विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

(तोयम राया)

२०८३ वैशाख **महालेखापरीक्षक**

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
Office of the Auditor General
प्रादेशिक लेखापरीक्षण महानिर्देशनालय, लुम्बिनी प्रदेश
काठमाडौं

प.सं.:2082/83
च.न :APPROVED/FAR/2081-82/LOC/260

मिति : २०८३-१-२९

श्री नगर प्रमुख ज्यू

सैनामैना नगरपालिका,

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, रुपन्देही।

विषय - लेखापरीक्षण प्रतिवेदन सम्बन्धमा ।

लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा (२) बमोजिम त्यस पालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी तयार गरिएको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन यसैसाथ संलग्न गरी पठाइएको व्यहोरा जानकारीका लागि अनुरोध छ।

(राम प्रकाश महतो)
नायब महालेखापरीक्षक

प.सं.:2082/83
च.न :APPROVED/FAR/2081-82/LOC/260

मिति : २०८३-१-२९

श्री नगरप्रमुखज्यू,
सैनामैना नगरपालिका, नगर कार्यपालिकाको कार्यालय,
रुपन्देही।

विषयः लेखापरीक्षण प्रतिवेदन।

१. कैफियतसहितको राय

हामीले यस नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेट तुलनात्मक विवरण, स्थानीय सञ्चित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरू समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण गरी रायसहितको प्रतिवेदन पेस गरेका छौं। हाम्रो रायमा, यस प्रतिवेदनको कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार खण्डमा उल्लेख भएका विषयले पार्ने असर बाहेक पेश भएको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेट तुलनात्मक विवरण, स्थानीय सञ्चित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरू समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणले नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ लगायत सम्बन्धित प्रचलित कानुन बमोजिम सारभूतरूपमा सही तथा यथार्थ अवस्था चित्रण गर्दछ।

२. कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार

२.१ महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानको बमोजिमको ढाँचामा वित्तीय विवरण तयार गर्नु पर्नेमा यस पालिकाले अन्तरसरकारी अख्तियारी तर्फको आर्थिक कारोबार समावेश गरी वित्तीय विवरण तयार गरेको छैन।

२.२ नगरपालिकाको रु.२ अर्ब १२ करोड ३५ हजारको लेखापरीक्षण गरिएकोमा रु.१ करोड ९८ लाख ५ हजार (०.९३ प्रतिशत) बेरुजु देखिएको छ। सो सम्बन्धमा रु.५० लाख ४९ हजारको प्रतिक्रियाबाट फर्स्यौट भई बाँकी बेरुजुमा असुल गर्नुपर्ने रु.७८ हजार, नियमित गर्नुपर्ने रु.१ करोड २९ लाख ६७ हजार, र पेश्की बाँकि रू.१७ लाख ११ हजार रहेको छ। गत वर्षसम्मको रु.८ करोड ४२ लाख ३९ हजार बेरुजु मध्ये यस वर्ष रु.१ करोड ६७ लाख ९८ हजारको सम्परीक्षण भई बाँकि बेरुजु रु.६ करोड ७४ लाख ४० हजार रहेकोमा हालसम्मको अद्यावधिक बेरुजु रु.८ करोड २१ लाख ९६ हजार रहेको छ। बेरुजु वर्गीकरण, अद्यावधिक बेरुजु स्थिति र बेरुजु सम्परीक्षणको बेहोरा यसैसाथ संलग्न छ।

२.३ नगरपालिकाले वित्तीय विवरण नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानको ढाँचामा तयार गरेकोमा लेखा टिप्पणीहरू ८, १४, १७, सम्पत्ति तथा राजश्व लगायतका विवरणहरू खुलासा गरेको छैन। लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेको नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य

प्रचलित कानुनबमोजिम गरिएको छ। एकीकृत वित्तीय विवरण तयार गर्ने सैनामैना नगरपालिकासँग हामी स्वतन्त्र छौं। त्यसका लागि स्वीकृत आचारसंहिताअनुसार हामीले काम गरेका छौं। लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त भएका आधार र प्रमाणहरू राय व्यक्त गर्न पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्नेमा विश्वस्त छौं।

३. अन्य बेहोरा

लेखापरीक्षणबाट ऐन नियमको परिपालना, आन्तरिक नियन्त्रण व्यवस्था, स्थानीय वित्त व्यवस्थापन,सम्पत्तिको संरक्षण, स्रोत साधनको प्राप्ति र उपयोग, शासकीय प्रवन्ध, स्रोत सुनिश्चितता र बजेट व्यवस्थापन र विकास प्रशासन र सोको कार्यान्वयन, अनुदान वितरण तथा अनुगमन, सेवा प्रवाह, स्थानीय प्रशासन, जवाफदेहिता र सुशासन लगायतका विषयमा सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ।

४. वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापन र लेखा उत्तरदायी अधिकृतको जिम्मेवारी

नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानबमोजिम सही र यथार्थ हुने गरी वित्तीय प्रतिवेदन तयार गर्ने तथा जालसाजी वा अन्य गल्तीका कारण वित्तीय प्रतिवेदन सारभूतरूपमा गलत आँकडारहित स्वरूपमा बन्ने गरी आवश्यक आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागू गर्ने जिम्मेवारी स्थानीय सरकारमा रहेको छ। नगर कार्यपालिका, नगर प्रमुख र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सैनामैना नगरपालिकाको वित्तीय प्रतिवेदन प्रक्रियाको अनुगमनका लागि जिम्मेवार रहेका छन्।

५. वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षणउपर लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी

वित्तीय विवरण समग्रमा जालसाजी वा त्रुटिका कारण सारभूत रूपमा गलत आँकडारहित रहेको छ भनी यथोचित आश्वस्तता प्राप्त गरी रायसहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो। लेखापरीक्षणमा यथोचित आश्वस्तताले उच्च स्तरको आश्वस्तता प्रदान गरेको हुन्छ। लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेको नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम लेखापरीक्षण कार्यसम्पादन गरिएको छ। यसरी लेखापरीक्षण गरिएको अवस्थामा समेत आन्तरिक नियन्त्रण र वित्तीय प्रतिवेदनको प्रकृति, लेखापरीक्षणका विधि तथा लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न लागेको समय जस्ता लेखापरीक्षणका अन्तर्निहित सीमाहरूका कारण वित्तीय विवरण वा आर्थिक कारोबारमा भएका सबै प्रकारका जालसाजी वा त्रुटि पत्ता लाग्न सक्ने निश्चितता हुँदैन। वित्तीय विवरणका उपयोगकर्ताले सामान्यतया गर्ने आर्थिक निर्णयमा फरक पार्ने अवस्था देखिएका जालसाजी वा त्रुटिका एक वा समग्र सूचनालाई सारभूतरूपमा गलत आँकडा मानिएको छ।

(राम प्रकाश महतो)
नायब महालेखापरीक्षक

बेरुजु वर्गीकरण

चालु वर्षको बेरुजु

प्रारम्भिक बेरुजु			प्रतिक्रियाबाट सम्परीक्षण			प्रतिक्रियाबाट थप बेरुजु रकम	बाँकी बेरुजु			बेरुजु						
										असुल गर्नु पर्ने	नियमित गर्नुपर्ने					पेस्की
दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम		दफा संख्या		रकम							
सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती			सैद्धान्तिक	लगती		असुल गर्नु पर्ने	अनियमित भएको	प्रमाण कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा	पेस्की
५५	७४	१,९८,०५,६६७	०	४०	५०,४९,४५१	०	५५	३४	१,४७,५६,२१६	७८,४८०	१,२९,६७,०५५	०	०	०	१,२९,६७,०५५	१७,१०,६८१

अद्यावधिक बेरुजू स्थिति

जिल्ला	गत वर्ष सम्मको बाँकी	समायोजन	गत वर्ष सम्मको सम्परीक्षण	बाँकी बेरुजु	यो वर्ष सम्परीक्षणबाट कायम बेरुजु	यो वर्षको बेरुजु	कुल बेरुजु बाँकी
रुपन्देही	८,४२,३९,०००	0	१,६७,९८,३५२	६,७४,४०,६४८	०	१,४७,५६,२१६	८,२१,९६,८६४

बेरुजु सम्परीक्षणको विवरण

क्र.सं	आर्थिक वर्ष	बेरुजुको दफा	बेरुजुको व्यहोरा	सम्परीक्षण भएको रकम
प्रतिक्रियाबाट सम्परीक्षण				
१	२०८१/८२	४०.५	सामाजिक सुरक्षा भत्ता :	२,५००
२	२०८१/८२	३७	सहभागी भत्ता:	७,६५०
३	२०८१/८२	३१	विज्ञापन करकट्टा :	५५,२९९
४	२०८१/८२	३३	भ्रमण प्रतिवेदन :	२,५५०
५	२०८१/८२	३५	बील बिजक बिना भुक्तानी गरेको	१८,९४८
६	२०८१/८२	३४	बढी भुक्तानी :	१,७५२
७	२०८१/८२	५१	पेश्की बाँकी	४६,१९,३५७

८	२०८१/८२	४६	कवाडी कर सम्बन्धमा:	३,०५,६९५
९	२०८१/८२	३९	अनुगमन भत्ता:	१२,७५०
१०	२०८१/८२	३६	अनुगमन भत्ता :	२२,९५०
जम्मा				**५०,४९,४५१**
गत वर्ष सम्मको सम्परीक्षण				
११	२०८०/८१	४४	विज्ञापन	१२,७१०
१२	२०८०/८१	२९	नि:शुल्क पाठ्यपुस्तक	१,८८,०२५
१३	२०८०/८१	३३	अनुदान तथा वितरण	१,०८,९०७
१४	२०७९/८०	२८	सडक ग्राभेल-	९,३७,८४५
१५	२०७९/८०	३२.७	शिक्षा तर्फः	५०,००,०००
१६	२०७९/८०	२९.३	नगरपालिका पूँजिगतः	५८,७५५
१७	२०७९/८०	३३.१	कृषि तथा पशु तर्फः	८,००,०००
१८	२०७९/८०	१३	अवकाश कोष :	५,००,०००
१९	२०७८/७९	३५	विधार्थिको लागि दिवा खाजा कार्यक्रम	७७,८२,५१०
२०	२०७८/७९	३४.४	पदाधिकारी सुविधा	५,१४,३००
२१	२०७८/७९	३०	कर्मचारीको स्तर वृद्धी	३,९५,३००
२२	२०७७/७८	३२	वडा स्तरीय विधुत पोल तथा ह्युम पाइप जडान उपभोक्ता समिति	५,००,०००
जम्मा				**१,६७,९८,३५२**
कुल जम्मा				**२,१८,४७,८०४**

सैनामैना नगरपालिका, रुपन्देही

(८०५४८४०५३००)

सैनामैना नगरपालिका , रुपन्देही

परिचय

१ **परिचय**

(क) कार्यालय परिचय :- सैनामैना नगरपालिका नेपालको लुम्बिनी प्रदेशको रुपन्देही जिल्लाको उत्तर पश्चिममा अवस्थित नगरपालिका हो। यो नगरपालिका सिद्धार्थ गौतम बुद्धको जन्मस्थल लुम्विनी देखि करिब १५ कि.मी. उत्तर मनोरम चुरे पहाडको काखमा अवस्थित छ। नगरपालिका भित्र ११ वटा वडा रहेका छन्। स्थानीय सरकारले संचालन गर्ने कार्यमा सहकारिता, सह–अस्तित्व र समन्वयलाई प्रवर्दन गर्नु र स्थानीय सरकारका काममा जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी नागरिकलाई गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्न यस पालिकाको स्थापना भएको हो।

(ख) लेखापरीक्षणको उद्देश्य :- लेखापरीक्षण गरिने निकायको वित्तीय विवरण तथा कारोबारको परीक्षण गरी उचित आश्वस्तता (Reasonable Assurance) प्रदान गर्नु वित्तीय लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो । यस कार्यालयको आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को सबै प्रकारका आर्थिक कारोबारको परीक्षण एवं प्रचलित कानुनको परिपालनाको मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

(ग) लेखापरीक्षणको क्षेत्र र अवधि :- यस कार्यालयको विनियोजन, राजस्व, धरौटी, कोष तथा अन्य आय-व्यय, मौज्दात हिसाब, वित्तीय व्यवस्थापन, कार्यक्रम सञ्चालन, जिन्सी व्यवस्थापन, जनशक्ति व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह लगायत आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा सञ्चालित क्रियाकलापलाई लेखापरीक्षण क्षेत्रमा समावेश गरिएको छ । स्थलगत लेखापरीक्षणको अवधि २०८२।९।१४ देखि २०८२।१०।२९ सम्म रहेको छ ।

(घ) लेखापरीक्षण विधि :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा कार्यालयले स्वीकृत गरेको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजनाका आधारमा निकायको आन्तरिक नियन्त्रणको परीक्षण तथा विश्लेषणात्मक र विस्तृत परीक्षण विधि अवलम्वनबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । लेखापरीक्षण गर्दा देखिएका व्यहोरा सम्बन्धमा कार्यालय प्रमुख तथा लेखा प्रमुख लगायतका पदाधिकारीहरूसँग छलफल सम्पन्न गरी कायम भएका व्यहोराहरू यस प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ ।

(ङ) लेखापरीक्षणको सीमा :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, २०७७ तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले नेपाल लेखापरीक्षण व्यवस्थापन प्रणाली (NAMS) अवलम्बन गरी स्वीकृत भएको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजना, लेखापरीक्षण गरिएको निकायबाट पेश भएका लेखा एवं सोसँग सम्बन्धित कागजात, विवरण, लिखित प्रतिनिधित्व पत्र, लेखापरीक्षण अनुबन्ध पत्र समेतको आधारमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । आम्दानी तथा खर्चलाई नतिजासँग तुलना गरी विश्लेषण गर्नका लागि पर्याप्त भौतिक एवं स्थलगत अवलोकन गर्न भौगोलिक कठिनाइ, समय सीमा, स्रोतको उपलब्धता, प्रमाणको प्रकृति तथा पहुँच जस्ता अन्तर्निहित जोखिमहरु सीमाको रुपमा रहेका छन् । सारभूत रूपमा उल्लेखनीय नदेखिएका व्यहोरालाई प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छैन ।

(च) आर्थिक कारोबारको स्थिति :- पालिकाको आय-व्यय तर्फ रू.२ अर्व १२ करोड ३५ हजार ५ सय ९३ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ। सोको विस्तृत विवरण अनुसूची -१ मा संलग्न छन् ।

(छ) लेखापरीक्षणमा परीक्षण गरिएका मुख्य विषयहरु :- लेखापरीक्षण योजना अनुसार परीक्षण गरिएका विषयहरु अनुसूची – २ मा संलग्न छ।

(ज) लेखापरीक्षणको क्रममा असुली :- लेखापरीक्षणको क्रममा निम्नानुसारको रु. ६३१७३ असुल भइ दाखिला प्रमाण पेश भएको छ ।

सि.नं	बिवरण	रकम रु.
१	शिक्षक तलब बढी भुक्तानी	३३८०
२	सैनामैना पर्रोहा परमेश्वर मा.वि.को पाठ्यपुस्तकमा भएको बढी निकासा	५९७९३

२ **एकीकृत आर्थिक विवरण**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा ४ बमोजिम स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्रका कार्यालयलाई नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त भएको अनुदान, राजस्व बाँडफाँट अन्तर्गत प्राप्त रकम, आन्तरिक आय, ऋण तथा अनुदान र व्ययको विवरण देखिने गरी महालेखापरीक्षकले तोकेको ढाँचामा एकीकृत विवरण तयार गरी सम्बन्धित प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय र कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयमा पठाउनुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले तयार गरेको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को आर्थिक कारोबारको एकीकृत वित्तीय विवरण र स्थानीय संचीत कोष व्यवस्थापन प्रणाली (SUTRA) बाट तयार भएको प्राप्ति र भुक्तानीको एकिकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं. २७०) यस दफासँग सम्बन्धित अनुसूचीमा सम्लग्न गरिएको छ । पालिकाले तयार गरेको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को आर्थिक कारोबारको एकीकृत वित्तीय विवरण निम्नानुसार छः-

प्राप्ति				भुक्तानी		
सि.न.	विवरण	रकम	जम्मा रकम	सि.न.	विवरण	रकम
१	**सुरु मौज्दात**		**११९४४०५५५.८४**	**१**	**चालु खर्च**	
	(क) संचित कोष	७१२५१०९३.१३			(क) पालिका तर्फ	२००९५७४८०.
	(ख) धरौटी	२७६०६७९१.६४			(ख) संघीय सशर्त	२५०४९४८३०.
	(ग) कार्यसञ्चालन कोष	१५७८६६५८.८३			(ग) संघीय विशेष	०
	(घ) अन्य कोष	४७९६०१२.२४			(घ)प्रदेश सशर्त	०
२	**यस वर्षको आय**		८१२७१२६४.८४		(ङ) प्रदेश विशेष	०
	(क) आन्तरिक आय	८१२७१२६४.८४		**२**	**पुँजीगत खर्च**	
३	**वित्तीय हस्तान्तरण (संघ)**		**५५७१२०५२२.६१**		(क) पालिका तर्फ	१३०९४०२५८.
	(क) समानीकरण अनुदान	११६१३७८४०.००			(ख) संघीय सशर्त	३६५०२०३८.४
	(ख) राजस्व बाँडफाँट	१२२१४८५०१.६१			(ग) संघीय विशेष	०.००
	(ग) सशर्त अनुदान	३१५५५१२५०.००			(घ) संघीय समपुरक	३२८२९३१.०
	(घ) समपुरक अनुदान	३२८२९३१.००			(ङ) प्रदेश सशर्त	९९९७१३८.०
	(ङ) विशेष अनुदान	०.००			(च) प्रदेश विशेष	१८५००००.०
	(च) रोयल्टी	०.००			(च) प्रदेश समपुरक	४५३९१५२.०
	(छ) अन्य	०.००		**३**	**अन्तर सरकारी अख्तियारी (संघ)**	
४	**वित्तीय हस्तान्तरण (प्रदेश)**		**४८०४३१०६.१८**		(क) सामाजिक सुरक्षा	२८४७५२८००.
	(क) समानीकरण अनुदान	८४६९०००.००			(ख) स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	२३२००००.०
	(ख) राजस्व बाँडफाँट	२०४४००८१.१८			(ग) पर्यटन पूर्वाधार कार्यक्रम	६८६५४५६.०

	(ग) सशर्त अनुदान	११११७८५७५.००		४	**अन्तर सरकारी अख्तियारी (प्रदेश)**	११००६९४.०
	(घ) समपुरक अनुदान	६१०५४५०.००		५	**ऋण फिर्ता(साँवा/ ब्याज)**	०
	(ङ) विशेष अनुदान	१८५००००.००		६	**धरौटी फिर्ता तथा सदर स्याहा**	१३७००७१५.०
	(च) रोयल्टी	०		७	**कार्यसञ्चालन कोषबाट भएको खर्च**	२४४१७१२८.७
	(छ) अन्य	०		८	**अन्य कोषबाट भएको खर्च**	६५३८९६७.०
५	**अन्तर सरकारी अख्तियारी (संघ)**		**२९३९३८२५६.६०**	९	**गैरसरकारी संस्थाबाट सञ्चालित योजना**	०
	(क) सामाजिक सुरक्षा	२८४७५२८००.६०		१०	**अन्य सहयोगमा सञ्चालित योजना**	०
	(ख) स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	२३२००००.००		११	**अन्य खर्च**	०
	(ग) पर्यटन पूर्वाधार कार्यक्रम	६८६५४५६.००		१२	**अनुदान फिर्ता(संघ)**	
६	**अन्तर सरकारी अख्तियारी (प्रदेश)**	११००६९४.००	**११००६९४.००**		क) सशर्त अनुदान	२८५५४३८१.१
७	**ऋण/ वित्तीय व्यवस्था**				ख) विशेष अनुदान	
८	**धरौटी आय**	५११६३७३.००	**५११६३७३.००**		ग) समपुरक अनुदान	

९	**कार्यसञ्चालन कोष आय**	२७१७१३७१.००	**२७१७१३७१.००**	**१३**	**अनुदान फिर्ता(प्रदेश)**	
१०	**अन्य कोषको आय**	६७५५०००.००	**६७५५०००.००**		क) सशर्त अनुदान	११८१४३७.०
११	**गैरसरकारी संस्थाबाट सञ्चालित योजना**				ख) विशेष अनुदान	०
१२	**अन्य सहयोगमा प्राप्त सञ्चालित योजना**				ग) समपुरक अनुदान	१५६६२९८.०
१३	**अन्य आय भएमा**			**१५**	**विभाज्य कोष बाँकि**	७३४८९०१.२
१४	**स्थानीय राजस्व बाँडफाँड**	**७५२५४३७६.८६**	**७५२५४३७६.८६**	**१६**	**अन्तिम मौज्दात**	
१५	**विभाज्य कोष बाँकि**	७३४८९०१.२९	७३४८९०१.२९		(क) संचित कोषको मौज्दात	१६३०७९५३९.
					(ख) धरौटी	१९०२२४४९.६
					(ग) कार्यसञ्चालनकोष	१९७०३४८६.०
					(घ) अन्यकोष	३८४९४६०.२
जम्मा		**१२२२५६५५४२.२२**	**१२२२५६५५४२.२२**	**जम्मा**		**१२२२५६५५४२.**

लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराहरु

३ **वित्तीय विवरणको परीक्षण एवं विश्लेषण :**

३.१ स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७२ मा नेपाल सरकारले निर्धारण गरे बमोजिमको आय र व्ययको वर्गीकरण तथा खर्च शीर्षक सम्बन्धी व्यवस्था अवलम्बन गर्नुपर्ने तथा दफा ७६(२) मा महालेखा परीक्षकबाट स्वीकृत भए बमोजिमको ढाँचामा लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ। पालिकाले पछिल्लो पटक संशोधन सहितको मिति २०७९।८।२० मा महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भएको सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (NPSAS) अनुसार लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन गर्नुपर्दछ। पालिकाले उपलव्ध गराएको स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) सम्बन्धमा निम्नानुसार देखिएको छ:

३.२ **वित्तीय विवरणको यथार्थता :**

पालिकाको आर्थिक कार्यप्रणालीको लेखाङ्कन गर्न स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) प्रयोगमा रहेको छ। स्थानीय तहले वित्तीय विवरण स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्छ। पालिकाले अनुसूची १४ मा

अन्तरसरकारी अख्तियारी समावेश गरी एकिकृत बजेट तथा खर्च विवरण तयार गरेता पनि सो समावेश भएको रकम (म.ले.प.फा.नं. २७०) वित्तीय विवरणमा समावेश हुँदैन। पालिकाले सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणको रू.२८४७५२८००.६०, पर्यटन पूर्वाधार कार्यक्रमको रू.६८६५४५६.००, स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रमको रू.२३२००००, र अन्तरसरकारी अख्तियारी(प्रदेश)को रू.११००६९४.०० समेत गरी रू.२९५०३८९५०.६० सुत्रमा लेखाङ्कन गरेको छैन। जसले गर्दा सुत्रबाट तयार भएको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत विवरणमा(म.ले.प.फा.नं २७०) सबै कारोबारहरु नसमेटिदा उक्त वित्तीय विवरणले पालिकाको यथार्थ आर्थिक अवस्थाको चित्रण गरेको छैन। तसर्थ सबै आर्थिक कारोबार सुत्र प्रणाली मार्फत हुने र सबै कारोबार वित्तीय विवरणमा समावेश गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ। म.ले.प.फा.नं २७०अनुसूचीमा संलग्न रहेको छ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ३.२ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

३.३ **फरक हिसाब:**

पालिकाले सुत्र प्रणालीबाट तयार गरेको स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं.२७०)ले सबै कारोबार नसमेटेको कारण लेखापरीक्षणका क्रममा पालिकाबाट भएका सबै कारोबार समेटिने गरी एकीकृत आर्थिक विवरण तयार गर्न लगाइएकोमा उक्त दुई विवरणमा देहाय अनुसार यस वर्षको प्राप्तिमा रू.३२,६३,३९,८८४.७३, यस वर्षको भुक्तानी रू.३२,६३,३९,८८४.७७ र बैङ्क मौज्दातामा रू.७३४८९०१.२९ फरक परेको छ। सुत्रमा पालिकाको सम्पूर्ण आर्थिक कारोबारहरू समाविष्ट गरी(म.ले.प.फा.नं. २७०) पालिकाको समष्टिगत आर्थिक कारोबारको यथार्थ अवस्था चित्रण गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।

विवरण	**गतवर्षको जिम्मेवारी**	**यस वर्षको प्राप्ति**	**यसवर्षको भुक्तानी**	**बैङ्क मौज्दात**
सुत्र अनुसारको वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं.२७०)	११९४४०५५५.८४	७३०३९३४५६.३६	६३८५६५०१०.४२	२१३००३८३६.२६
एकीकृतआर्थिक विवरणअनुसार	११९४४०५५५.८४	१०५६७३३३४१.०९	९६४९०४८९५.१९	२०५६५४९३४.९७
फरक	**०**	**३२६३३९८८४.७३**	**३२६३३९८८४.७७**	**७३४८९०१.२९**

३.४ **बैङ्क हिसाब विवरण :**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७६(२) बमोजिम स्थानीय तहले आफ्नो कारोबारको लेखा महालेखा नियन्त्रक कार्यालयको सिफारिसमा महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भएको ढाँचामा राख्नुपर्ने उल्लेख छ। सो बमोजिम स्रेस्ता र बैक खाताको हिसाब मिलान विवरण निम्नानुसार रहेको छ:

सि.नं.	खाताको नाम	श्रेस्ता अनुसार २०८२ असार मसान्तको बाँकी	बैंक स्टेटमेण्ट अनुसार २०८२ असार मसान्तको बाँकी
१	सञ्चित कोष	१६३०७९५३९.००	१६३०७९५३९.००
२	चालु खाता	०	०
३	पूँजीगत खाता	०	०
४	विभाज्य कोष खाता	४३४८९०१.२९	४३४८९०१.२९
५	विविध कोष खाता	१९७०३४८६.०२	१९७०३४८६.०२
६	प्रकोप व्यवस्थापन कोष खाता	१२९०४२०.०४	१२९०४२०.०४
७	विविध खर्च खाता	०	०
८	आकस्मिक कोष खाता	२५५९०४०.२०	२५५९०४०.२०
९	धरौटी खाता	१९०२२४४९.६४	१९०२२४४९.६४
जम्मा		**२१३००३८३६.२६**	**२१३००३८३६.२६**

४ **आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली:**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ वमोजिम आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी लागु गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले आन्तरिक निययन्त्रण प्रणाली निर्माण गरेको भएतापनि प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वियन गरेको पाइएन। यस सम्बन्धमा देखिएका केही व्यहोराहरू देहाय बमोजिम रहेका छन्:

• पालिकाले कार्यक्रमगत तथा योजनागत खाता राखेको पाईएन । साथै पालिकाबाट यस वर्ष संचालित कार्यक्रम तथा योजनाको कार्यान्यवयन र सेवा प्रवाह समेतको वार्षिक कार्यक्रम अनुसारको प्रगति तयार गरेको पाईएन,

• स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्रमा कार्यान्वयन हुने आयोजनाको विश्लेषण गरी सम्भाव्य आयोजनाको बैंक खडा गरेको देखिएन,

• दिगो बिकास लक्ष्य (२०१६-३०) लाई कार्यान्वयन गर्ने सन्दर्भमा लक्ष्यलाई आन्तरिकीकरण गर्ने र मध्यकालीन लक्ष्यहरू तोकी मूल्याङ्कन गर्ने कार्य भएको देखिएन,

• वातावरण संरक्षणको एकीकृत दीर्घकालीन योजना तयार गरेको पाइएन, शहरीकरण भैरहेका स्थानलाई मध्यनजर राख्दै फोहोरमैला व्यवस्थापन स्थल पहिचान एवं कार्ययोजना तयार गरेको पाइएन,

• कुनै रकमको भुक्तानी दिँदा रित पुगेको वा नपुगेको जाँच गरी रसिद विल भर्पाइहरूमा सिलसिलेवार नम्बर राखि कार्यालय प्रमुखले तोकेको कर्मचारीले भुक्तानी भएको जनाउने छाप समेत लगाई दस्तखत गरी प्रमाणित गर्नुपर्नेमा सो अनुसार गरेको पाईएन,

• स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९७ मा स्थानीय तहले सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख सङ्कलन गर्नुपर्ने उल्लेख भएकोमा पालिकाले सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख राखेको पाइएन,

• पालिकाले कन्टिन्जेन्सी रकम खर्च गर्ने सम्वन्धमा कुनै मापदण्ड बनाएको छैन। अभिलेख समेत राखेको पाइएन,

• लुम्बिनी प्रदेश, स्थानीय निजामती सेवा ऐन, २०८१ बमोजिम कर्मचारीको कार्य विवरण बनाई लागु गरेको पाइएन,

• शीर्षक फरक पारी खर्च लेख्ने गरेको पाइयो,

उपर्युक्तानुसार स्थिति देखिँदा पालिकाले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ अनुसार आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार भएको अवस्थामा सुदृढ खरिद व्यवस्थापन, समग्र वित्तीय कारोवारको लेखांकन एवं प्रतिवेदन गरी प्रतिस्पर्धी, पारदर्शी र मितव्ययी कारोबार गर्न गराउन तोकिए बमोजिम प्रभावकारी र विश्वासनीय बनाई सेवा प्रवाह सुदृढ बनाउन आवश्यक देखिन्छ।

५ **आन्तरिक लेखापरीक्षण :**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७७(२) मा स्थानीय तहले आर्थिक कारोबारको नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिताको आधारमा प्रत्येक त्रैमासिक समाप्त भएको एक महिना भित्र आन्तरिक लेखापरीक्षण गराउनु पर्ने उल्लेख छ। पालिकाले यस वर्षको आर्थिक कारोबारको तोकिए बमोजिम चौमासिक रूपमा आन्तरिक लेखापरीक्षण गराएको छ।

६ **बजेट सीमा निर्धारण समिति:**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६(१) बमोजिम पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय, राजश्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकम, अनुदान, ऋण र अन्य आयको प्रक्षेपण तथा सोको सन्तुलित वितरणको खाका र बजेट सीमा निर्धारण गर्न ४ सदस्यीय स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति गठनको व्यवस्था छ। उक्त समितिले आयको प्रक्षेपण, साधनको सन्तुलित वितरणको खाका, बजेटको कुल सीमा, बजेटको क्षेत्रगत सीमा निर्धारण, बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, विषयक्षेत्रगत बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन तय गर्नुपर्ने जस्ता कार्यहरू बैशाख १० गते भित्र सम्पन्न गरिसक्नुपर्ने र बजेट प्रक्षेपण गर्दा बजेट वर्ष पछिको थप दुई वर्षको समेत प्रक्षेपण तयार गर्नुका साथै यसरी तयार भएको आगामी आर्थिक वर्षको बजेट सीमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले बैशाख १५ गतेभित्र पालिकाका विषयगत शाखा तथा वडा समितिलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने कानुनी व्यवस्था रहेकोमा पालिकाले समितिको गठन गरेको छैन। ऐनमा व्यवस्था भएअनुसार बजेट सीमा लगायत क्षेत्रगत विषय समेटी बजेट प्रक्षेपण सम्बन्धी नियम तथा कार्यविधि तर्जुमा एवं सोको पालना गर्नु/गराउनु पर्दछ।

७ **बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा :**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६७(१) मा ४ सदस्यीय बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति गठन गरी आगामी वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, बजेट तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, विषय क्षेत्रगत कार्यक्रम, योजना तथा कार्यक्रममा दोहोरोपना हुन नदिई आपसी तादाम्यता तथा परिपूरकता कायम गर्नुपर्ने व्यवस्था अनुसार समिति गठन गरेको भएता पनि आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, कार्यक्रम बीच परिपूरकता कायम गरेको समेत नदेखिएकाले बजेट तर्जुमा गर्दा ऐनमा भएको व्यवस्थाको परिपालना गर्नु/गराउनु पर्दछ।

८ **बजेट पेश, पारित र अख्तियारी:**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ मा स्थानीय तहले आगामी आर्थिक वर्षको राजश्व र व्ययको अनुमान कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराई असार १० गते भित्र समयमै पेश गर्ने र यसरी पेश भएको बजेट छलफल गरी असार मसान्तभित्र सभाबाट पारित गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। सोही ऐनको दफा ७३ मा सभाबाट बजेट स्वीकृत भएको ७ दिनभित्र स्थानीय तहका प्रमुखले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। यस स्थानीय तहमा उप प्रमुखले मिति २०८१/०३/१० गते रू.८० करोड ४१ लाख ६३ हजार ४४६ रूपैया र ५३ पैसा बजेट सभा समक्ष पेश गरेकोमा मिति २०८१/०३/२० मा पारित भएको छ। यसैगरी स्थानीय तहका प्रमुखले मिति २०८१/०३/२३ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गरेको देखिन्छ। आर्थिक वर्ष भित्र सम्पन्न गरिसक्ने गरी बजेट कार्यक्रम र योजना व्यवस्थापन गरिनुपर्दछ।

९ **बजेट विनियोजन/खर्च :**

यस वर्ष पालिकाको कुल बजेट मध्ये चालु र पुँजीगत बजेट देहाय बमोजिम विनियोजन गरेको छ :

रू.हजारमा					
विनियोजन			**खर्च**		
कुल बजेट	**चालु बजेट**	**पुँजीगत बजेट**	**कुल खर्च**	**चालु खर्च**	**पुँजीगत खर्च**
८०४१६३	५३६२५७	२६७९०६	६३८५६५	४५३३०३	१८५२६२

उक्त विवरण अनुसार पालिकाको यस आर्थिक वर्षमा कुल रू.८० करोड ४१ लाख ६३ हजार बजेट विनियोजित भएको मध्ये चालु खर्च रू.४५ करोड ३३ लाख ३ हजार र पुँजीगत खर्च रू.१८ करोड ५२ लाख ६२ हजार गरी कुल खर्च रू.६३ करोड ८५ लाख ६५ हजार अर्थात चालु तर्फ ७०.९८ प्रतिशत र पुँजीगत तर्फ २९.०२ प्रतिशत खर्च भएको छ। पूँजिगत तर्फ विनियोजन दक्षता र खर्च सक्षमता वृद्धि गर्नेतर्फ पालिकाको प्रयास हुनुपर्ने देखिन्छ।

१० **खर्च विश्लेषण :**

पालिकाले यस वर्ष कूल आन्तरिक आय वापत रू.८,१२,७६,३८४.८४, राजस्व वाँडफाँडबाट रू.२१७८४२९५९.६५ र अन्य आय तर्फ रू.७५२५४३७६.८६ गरी आम्दानी भएकोमा चालु तर्फ रू. ४५३३०२६१० र पुँजीगत तर्फ रू. १८५२६२३९० गरी कूल खर्च रू.६३८५६५०१० खर्च भएको छ। खर्च मध्ये आन्तरिक स्रोतको अंश १२.७३ प्रतिशत रहेको छ। यस वर्ष पदाधिकारी नियमित सुविधा, पदाधिकारी बैठक भत्ता, पदाधिकारी अन्य सुविधातर्फ रू.१२५४८००० खर्च भएको छ जुन आन्तरिक आयको १५.४४ प्रतिशत हुन आउँछ। यसबाट प्रशासनिक कार्यमा बढी खर्च गरेको देखिन्छ। यसबाट पालिकाले विकास निर्माण कार्यक्रम सञ्चालनमा न्यून खर्च गरी प्रशासनिक कार्यमा बढी खर्च गरेको देखिन्छ। प्रशासनिक खर्च नियन्त्रण गर्दै प्राप्त अनुदान र राजस्व बाँडफाँडको रकम अधिक रूपमा विकास निर्माणमा परिचालन गरिनुपर्दछ।

११ **क्षेत्रगत बजेट र खर्च :**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ बमोजिम बजेट पास गर्दा स्थानीय तहको एकीकृत, समन्यायिक र दिगो विकासको क्षेत्रगत सन्तुलित रुपमा बजेट विनियोजन एवं खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। यस वर्ष पालिकाको क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति देहाय अनुसार रहेको देखिन्छ :

क्र.सं.	क्षेत्र	बजेट	खर्च	खर्च प्रतिशत जम्मा खर्चको तुलनामा
१	आर्थिक विकास	४३७८९२१२.००	३०९००५३८.१७	४.८४
२	पूर्वाधार विकास	१६९०९६४९९.००	१०८६६३७४५.४७	१७.०२
३	सामाजिक विकास	३८२१६५७८९.००	३४५८०३५९१.७२	५४.१५
४	बातावरण तथा विकास	५५०००००.००	३२८२९३१.००	०.५१
५	सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्र	२८८०००००.००	२३७६९८६६.००	३.७२
६	अन्य कार्यालय संचालन तथा प्रशासनिक	१७४८११९४६.५३	१२६१४४३३८.०६	१९.७५
जम्मा		८०४१६३४४६.५३	६३८५६५०१०.४२	१००.००

उपर्युक्त विवरण अनुसार पालिकाको सभाले विनियोजन गरेको बजेट मध्ये सामाजिक विकासमा सबैभन्दा बढी ५४.१५ प्रतिशत र वातावरण तथा विकास सबै भन्दा घटी अर्थात ०.५१ प्रतिशत खर्च गरेको छ। पालिकाले प्राथमिकताका सबै क्षेत्रमा सन्तुलित र समन्यायिक बजेट विनियोजन तथा खर्च व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ।

१२ **त्रैमासिक पुँजीगत खर्च:**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३५ बमोजिम स्वीकृत भएको कार्यक्रममा अनुसूची २ बमोजिम त्रैमासिक प्रगती विवरण बनाउनु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार यस आर्थिक वर्षमा गरेको पुँजीगत खर्चको स्थिति देहाय बमोजिम रहेको छ।

(रू.हजारमा)

सि.नं.	पुँजीगत खर्च शीर्षक	कुल खर्च	चौमासिक खर्च				असार महिनाको मात्र खर्च
			प्रथम त्रैमासिक	दोस्रो त्रैमासिक	तेस्रो त्रैमासिक	चौथो त्रैमासिक	
१	सङ्घीय पुँजीगत	१३५९५०	०	४४१२	२७१२८	१०४४१०	५६७२
२	प्रदेश पुँजीगत	१८७९९	०	१०८४	५८५५	११८६०	७५०८
३	नगरपालिका पुँजीगत	३०५१३	४६३	२४६७	९८०४	१७७७९	१४३९०
कूल खर्च		१८५२६२	४६३	७९६३	४२७८७	१३४०४९	२७५७०
खर्च प्रतिशत		**१००**	०.२५	४.३०	२३.१०	७२.३५	१४.८८

उपरोक्त विवरण अनुसार पूँजिगत तर्फ मात्र वार्षिक रू.१८ करोड ५२ लाख ६२ हजार निकासा/खर्च भएकोमा प्रथम त्रैमासिक निकासा खर्च रू.४ लाख ६३ हजार(०.२५ प्रतिशत), दोस्रो त्रैमासिकमा रू.७९ लाख ६३ हजार(४.३० प्रतिशत), तेस्रो त्रैमासिकमा रू.४ करोड २७ लाख ८७ हजार(२३.१० प्रतिशत) र चौथो त्रैमासिकमा रू.१३ करोड ४० लाख ४९ हजार(७२.३५ प्रतिशत) खर्च गरेको देखिएको छ। यसैगरी असार महिनामा मात्र रू.७ करोड ८६ लाख ८ हजार(२९.३४ प्रतिशत) खर्च भएको देखिनुले असारमा आएर खर्चको चाप बढेको देखिन्छ। स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार त्रैमासिक खर्च सन्तुलित नहुनुले विनियोजन दक्षता तथा खर्च गर्ने सक्षमता कमजोर रहेको पुष्टी गर्दछ। विनियोजित बजेटको स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार सन्तुलित रूपमा कार्यान्वयन गरिनु पर्दछ। वर्षान्तमा हतारमा काम गराउँदा कामको गुणस्तरमा असर पर्ने देखिएकोले आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३५ बमोजिम त्रैमासिक रुपमा खर्च सन्तुलन हुने गरी कार्य गरिनु पर्दछ।

१३ **अनुदान फिर्ता :**

आर्थिक कार्यविधी तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ४५ मा सङ्घीय सञ्चित कोषबाट प्रदेश तथा स्थानीय तहमा भएको वित्तीय हस्तान्तरणको रकम मध्ये सम्बन्धित आर्थिक वर्षभित्र खर्च नभई जुनसुकै खातामा बाँकि रहेको सशर्त अनुदान, समपुरक अनुदान र विशेष अनुदानको रकम सोही आर्थिक वर्षभित्र सम्बन्धित प्रदेश तथा स्थानीय तहले फिर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। यस सम्बन्धी विवरण देहाय अनुसार छ :

अनुदान प्रदान गर्ने निकाय	अनुदानको प्रकार	प्राप्त रकम	खर्च रकम	फिर्ता रकम
सङ्घीय सरकार	शसर्तअनुदान	३१५५५१	२८६९९६	२८५५४
	विषेश अनुदान	०	०	०
	समपुरक अनुदान	३२८३	३२८३	०
जम्मा		**३१८८३४**	**२९०२७९**	**२८५५४**
प्रदेशसरकार	शसर्तअनुदान	११९७९	९९९७	११८१
	विषेश अनुदान	१८५०	१८५०	०
	समपुरक अनुदान	६१०५	४५३९	१५६६
जम्मा		**१९१३४**	**१६३८६**	**२७४७**
कुलजम्मा		**३३७९६८**	**३०६६६६**	**३१३०२**

उपर्युक्त विवरण अनुसार सङ्घीय सरकारबाट रू.३१ करोड ८८ लाख ३४ हजार अनुदान प्राप्त भएकोमा यस आर्थिक वर्षमा रू.२९ करोड २ लाख ७९ हजार बजेट खर्च भई बाँकी रू.२ करोड ८५ लाख ५४ हजार मिति २०८२।३।२६ मा सङ्घीय सञ्चित कोषमा फिर्ता गरेको देखिन्छ। त्यस्तै प्रदेश सरकारबाट रू.१ करोड ९१ लाख ३४ हजार अनुदान प्राप्त भएकोमा यस आर्थिक वर्षमा रू.१६ करोड ३८ लाख ६ हजार खर्च भई बाँकी रकम रू.२७ लाख ४७ हजार मिति २०८२।३।२७ मा प्रदेश सञ्चित कोषमा फिर्ता भएको देखिन्छ।

१४ **वार्षिक खरिद योजना/गुरू योजना:**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ ले सार्वजनिक निकायले तोकेको सीमाभन्दा बढी रकमको खरिद गर्दा तोकिए बमोजिमको खरिद गुरू योजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। यस्तै सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ७ ले वार्षिक १० करोडभन्दा बढीको खरिद गर्दा गुरू योजना तयार गर्नुपर्ने, नियम ८ ले वार्षिक १० लाखभन्दा बढीको खरिद गर्दा वार्षिक खरिद योजना बनाउनुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले विभिन्न शीर्षक अन्तर्गत लाभग्राही समुदाय समेतबाट रु १८ करोड ५२ लाख ६२ हजार पुँजीगत खर्च/खरिद वा निर्माण कार्य गर्दा खरिद गुरू योजना बनाएको पाइएन।

१५ **स्थानीय तथ्याङ्क, अभिलेख तथा स्रोत नक्साङ्कन :**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ बमोजिम स्थानीयतहले आफ्नो क्षेत्रभित्रको आधारभुत तथ्याङ्क सङ्कलन, अभिलेख र सोको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने तथा आफ्नो क्षेत्रभित्रको शैक्षिक, भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक स्रोत अन्तर्गत खानी, जंगल तथा अन्य स्रोत, पूर्वाधार अन्तर्गत सडक, पुल, खानेपानी लगायतको अभिलेख तथा श्रोत नक्साङ्कनसहितको पालिकाको प्रोफाइल तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले स्थानीय तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति, कानून र सोको मापदण्ड बनाएको तथा स्रोत नक्साङ्कन गरेको देखिएन। स्थानीय तहका प्राथमिकीकरणका क्रियाकलाप सञ्चालनमा तथ्याङ्कले महत्वपूर्ण भुमिका खेल्ने हुँदा सोको सङ्कलन र अभिलेख राख्ने कार्य गर्नुपर्दछ।

१६ **आवधिक योजना :**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ बमोजिम पालिकाले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रको विकासका लागि आवधिक, वार्षिक, रणनीतिक विषय, क्षेत्रगत, मध्यकालीन तथा दीर्घकालिन विकास योजना बनाई लागू गर्नेमा यस पालिकाले आवधिक योजना

तयार गरेको छैन। आवधिक योजना नहुँदा पालिकाले वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तयार गर्दा आवधिक योजनाका दीर्धकालिन विषयलाई भन्दा सालबसाली विषयलाई समावेश गरेको देखिन्छ। स्थानीय तहको समग्र विकासको लागि आवधिक योजनाको तर्जुमा गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।

१७ **योजना छनौट र कार्यान्वयन:**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ बमोजिम स्थानीय तहले योजना बनाउँदा सहभागितामूलक, उत्पादनमूलक र प्रतिफल प्राप्त योजना छनौट गरी प्राथमिकीकरण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यस वर्ष कार्यान्वयन गरेका योजनाहरू को विवरण देहाए बमोजिम रहेको छ :

क्र.सं.	विवरण	योजना संख्या	रकम
१	रू.१ लाख भन्दा कमको योजना	१६	१०२९५७४
२	रू.१ लाखदेखि रू.३ लाखसम्मका योजना	९७	१४५६२१६०
३	रू.३ लाखदेखि माथि रू.५ लाखसम्मका योजना	४०	१२९९८९१०
४	रू.५ लाखदेखि माथि रू.१० लाखसम्मका योजना	५१	२६२०००३८
५	रू.१० लाखदेखि माथि रू.२० लाखसम्मका योजना	३५	३६००४९७४
६	रू.२० लाख भन्दा माथिका योजना	३२	९४४६६६४३.४७
जम्मा		**२७१**	**१८५२६२३९९.४७**

उपर्युक्त विवरण अनुसार पालिकाले १ लाख भन्दा कमका योजना १६, १ लाख देखि ३ लाख सम्मका ९७, ३ लाख देखि ५ लाख सम्मका ४०, ५ लाख देखि १० लाखसम्मका ५१, १० लाख देखि २० लाख सम्मका ३५ र रू.२० लाख भन्दा माथिका ३२ गरी कुल २७१ योजनामा बजेट विनियोजन गरेको देखिन्छ। यसरी साना र वितरणमुखी योजनाबाट दीर्घकालीन प्रतिफल प्राप्त नहुनुका साथै चालु प्रकृतिका खर्चमा बृद्धि हुन जाने हुनाले पालिकाले योजना बनाउदा बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकताको आधारमा योजना छनौट गरी पालिकाको बृहत्तर एवं योजनाबद्ध विकासमा योगदान पुग्ने, गरिबी निवारणमा प्रत्यक्ष योगदान रहने, जनताको जीवनस्तर र रोजगारी बढाउने, दिगो विकास, वातावरण संरक्षण, सामाजिक समावेशीकरणमा अभिवृद्धि हुने योजना छनौट गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नु गराउनु पर्दछ।

१८ **पूँजीगत खर्चको विस्तृत विवरण:**

यस पालिकाकोको यस वर्षको पूँजीगत खर्चको विवरण देहाय अनुसार रहेको छ :

क्र.सं.	उपशीर्षकको नाम	खर्च शीर्षक नम्बर	खरिद विधि	संख्या	खर्च रकम
१	**पूँजीगत**	**विभिन्न**	खुला बोलपत्र	१७	६३०३३२५५.२८
२			सिलबन्दी दरभाउपत्र	७	७५६९०२९.५९
३			सोझै	११	९५२९०७४.६
४			अमानत	०	०
५			उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदाय	२३६	१०५१३१०४०.०
जम्मा				**२७१**	**१८५२६२३९९.४७**

पालिकाले खुला बोलपत्रको माध्यमबाट १७ वटामा ६ करोड ३० लाख ३३ हजार, सिलबन्दी दरभाउपत्रको माध्यमबाट ७ वटामा ७५ लाख ६९ हजार, सोझै खरिदको माध्यमबाट ११ वटामा ९ करोड ५२ लाख ९० हजार, उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायबाट २३६ वटामा १० करोड ५१ लाख ३१ हजारको खरिद गरी खर्च गरेको छ।

१९ **ठेक्का अभिलेख:**

सार्वजनिक निर्माण कार्य गर्ने हरेक निकायले ठेक्का अभिलेख म.ले.प.फा.न.५०७ को ढाँचामा अद्यावधिक गरी राख्नुपर्ने व्यवस्था छ। निर्माण कार्यको विस्तृत अभिलेखांकनको लागि प्रयोग गरिने ठेक्का सम्बन्धी अभिलेखले कूल गर्नुपर्ने कार्य, हालसम्म भएको कामको परिमाण, मूल्य, कार्य सम्पादन जमानत, पेश्की ग्यारेन्टीको अवस्था, काम सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति, भेरिएशन लगायतको जानकारी उपलब्ध हुन्छ। तर यस कार्यालयले उक्त विवरण देखिने गरी अभिलेख राखेको देखिएन भने ठेक्का प्रक्रियाबाट कार्य गराइएकोमा ठेक्का बील पेश गरेको देखिन्छ। अतः स्वीकृत ढाचा अनुसार सवै विवरण खुल्ने गरी ठेक्का अभिलेख अद्यावधिक गरी राख्नुपर्दछ।

२० **ठेक्का बन्दोवस्त :**

पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार पालिकाबाट यस वर्ष खरिद व्यवस्थापन सम्बन्धि संक्षिप्त विवरण देहाय अनुसार रहेको छ ।

										रू. हजारमा
कार्यक्रम/ शीर्षक	**खरिद सम्झौता**								**यस बर्ष सम्पन्न योजना**	
	कुल जम्मा योजना		**प्रथम चौमासिक**		**दोस्रो चौमासिक**		**तेस्रो चौमासिक**			
	संख्या	**रकम**	**संख्या**	**रकम**	**संख्या**	**रकम**	**संख्या**	**रकम**	**संख्या**	**रकम**
बोलपत्र/ शिलवन्दी	२२	११४५१६	२	२७०४	१०	४८६६४	१०	६३१४८	१७	६३०३३

उल्लेखित विवरण अनुसार यो वर्ष कार्यालयले विभिन्न कार्यको लागि रू.११ करोड ४५ लाख १६ हजार लागतको २२ ठेक्का वन्दोबस्त गरेकोमा प्रथम चौमासिकमा रू.२७ लाख ४ हजारको २ ठेक्का, दोश्रो चौमासिकमा ४ करोड ८६ लाख ६४ हजारको १० ठेक्का र तेश्रो चौमासिकमा रु०६ करोड ३१ लाख ४८ हजारको १० ठेक्का व्यवस्थापन भएको देखिन्छ। ठेक्का व्यवस्थापन मार्फत १७ वटा योजनाहरूमा रू.६ करोड ३० लाख ३३ हजार खर्च भई आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्ममा ५ योजना सम्पन्न हुन नसेकोको देखिन्छ। बाँकी योजना समयमा नै सम्पन्न गर्ने गरी कार्य गरिनु पर्दछ।

२१ ठेक्का प्रतिस्पर्धा:

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ९ मा खुला रूपमा बोलपत्र आह्वान गरी खरिद गर्ने सम्वन्धी व्यवस्था छ। पालिकाले वोलपत्र मार्फत प्रतिस्पर्धी आपूर्तिकर्ता छनौट गरी वार्षिक कार्यक्रम अनुसारका सडक निर्माणका योजना कार्यान्वियन गर्दै आएको छन। यस्ता योजना लागत अनुमान भन्दा ०.५१ देखि ३६.४१ प्रतिशतसम्म घटीमा कबोल गर्ने योजना कार्यान्वियन गराएको छ। पालिकाको स्वीकृत नर्म्सका आधारमा तयार भएको लागत अनुमान भन्दा धेरै घटीमा सोही गुणस्तरको कार्य गर्न कबोल गरी अधिकांश योजना निर्माण सम्पन्न गरी भुक्तानी फरफारक गरेको पाइयो। यस्ता योजनाको भुक्तानी गर्दा निर्माण सामाग्री र निर्माण कार्यको गुणस्तर परीक्षण गर्ने गरेको पाइएन। लागत अनुमानको तुलनामा उल्लेख्य प्रतिशत घटीमा कार्य गर्ने गरी कबोल तथा सम्झौता भएका केही योजनाको विवरण देहायमा उल्लेख छ :

क्र स	योजनाको नाम	प्रतिस्पर्धी गर्ने संख्या	लागत अनुमान	कबोल रकम	घटी प्रतिशत	ठे
१	NCB/१/०८१-०८२, Construction of Additional Story in Dudrakshya Health Centre	३	३५३७७२९.८८	२३३४०७२.८५	३४.०२	Bh Sa
२	NCB/२/०८१-०८२, Construction of Black Topped (Asphalt Conctete) Road in Malika tole ward no.५	१	४९००८८५.२१	३६२५७८२.३७	२६.०१	Sh Cc Sa
३	NCB/३/०८१-०८२, Construction of Black Topped Road and Drain in Siddhartha Tole	६	५१,०३,९००.८२	३५,५७,३९४.६०	३०.३०	Tw Ltc
४	NCB/४/०८१-०८२, Construction of Black Topped Road, Retaining wall & Causeway at Sainamaina-२ & ३	३	३९,९९,४५५.९२	२८,९५,०६६.९५	२७.६२	Bh Sa Ga
५	NCB/५/०८१-०८२, Upgrading of Ward office Roads of Sainamaina-२,३,६ & Culvert Construction Works	३	४०,१६,५५७.८७	२५,६८,६१६.२९	३६.०४	Bh Sa Ga
६	NCB/६/०८१-०८२, Construction of Bolbam Park Access Road and Other Infrastructure works	२	१४०२९९९३.१३	११३०८२८६.३०	१९.३९	Me Lu Ru
७	NCB/७/०८१-०८२, Rural Road Pavement Works including Drainage and Street lights	६	९८,८१,७५३.०२	६०,२९,६६५.७६	३८.९८	Sh Sa
८	NCB/८/०८१-०८२, Construction of Remaining Works of Covered Hall and Khana Baraha Mast Infrastructures	३	२२०७०४१.४७	१८६४०४७.८८	१५.५४	Re Ba
९	NCB/९/०८१-०८२, Construction of Classroom Building of Paschim Parroha Secondary School	४	४४९९१९७.११	२९८१५७८.३७	३३.७३	Re Ba
१०	NCB/१०/०८१-०८२, Construction of Black Topped Road at Sayepatri Path ward no.५	१	२७५९६०२.२४	१९५०६३२.२२	२९.३१	Tw Ltc
११	NCB/११/०८१-०८२, Construction of Civil Infrastructures at Different Ward Offices, Health Centers and Schools	१	१२०७०५०६.२३	१११२६३४५.८९	७.८२	Me Lu Ru
१२	NCB/१२/०८१-०८२, Construction of Basic Health Centre Building at Ward no.११	६	७६४०९३५.४८	५६४८०९५.९७	२६.०८	Sh Sa
१३	NCB/१३/०८१-०८२, Black Topped Maintenance/Upgrading Works of Several Roads at Wall ward (१-११) Sainamaina Municipality	७	१६६८४०८६.१६	१२६५४९८८.९५	२४.१४	Sh Ltc

१४	NCB/१४/०८१-०८२, Construction of Sisaudanda-Raneura-Leduwa-Kusma Black Topped Asphalt Road	३	४,०९,९०,७५४.९७	२,९३,१७,४६४.०५	२८.४७	Sh Tra JV Ch
१५	NCB/१६/०८१-०८२, Construction of Black Topped Road at Different Locations of Ward no. ४	४	२६,७२,७२२.७९	२२,९९,४५४.५७	१३.९६	Pa Su
१६	NCB/१७/०८१-०८२, Construction of Football Stadium infrastructure (Phase-IV)	१	६९२४००४.६३	६७५३२८६.६८	१६.९०	Me Lu Ru
१७	SQ/०१/०८१-८२ Construction of Compound wall at Janajyoti School, Sainamaina-०३	४	१४,६३,९५७.३१	९,४७,५१८.९२	३५.२७	De Bu
१८	SQ/०२/०८१-८२ Construction of Infrastructure in Saraswati Secondary School, Sainamaina-०७	४	१९,६५,५११.१७	१३,१६,१०८.३३	३३.०३	De Bu
१९	SQ/०३/०८१-८२ Construction of Compound wall at Panbari Football Playground	३	१९,६९,५८७.६३	१३,८८,४७६.७४	२९.५०	Gy Se Ru
२०	SQ/०४/०८१-८२ Construction of Black Topped Road at Gorawal Path	३	१४,०४,५३१.०४	१०,३०,२३०.०४	२६.६४	Gy Se Ru
२१	SQ/०६/०८१-८२ Construction of Durga Bhawani Secondary School	२-first notice २-second second notice	१४,७५,७४२.५९	१२,२९,२७२.०१	१६.७०	Mc Bu
२२	SQ/०७/०८१-८२ Management and Development Works of Public Pond at Leduwa Sainamaina-०४	५	१९,०१,७२८.६७	१६,८७,८६९.५८	११.२४	Sh Cc To

यसरी लागत अनुमानको तुलनामा ७.८२ देखि ३८.९८ प्रतिशतसम्म घटी कबोल गर्दा कामको गुणस्तर र दिगोपनामा समेत ध्यान दिनुपर्दछ।

२२ **निर्माण कार्य व्यवस्थापन**

सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम ३१(८) तथा सोही नियमावलीको नियम ९७ बमोजिम पालिकाले यस वर्षमा ठेक्का र उपभोक्ता समिति मार्फत सम्पन्न गरेको कार्यको विवरण देहाए बमोजिम रहेको छ :

				रूहजारमा
योजना संख्या	ठेक्का मार्फत		उपभोक्ता समिति मार्फत	
	संख्या	रकम	संख्या	रकम
२७१	१७	६३०३३	२३६	१०५१३१

यस आर्थिक वर्षमा पालिकाले सञ्चालन गरेका कुल २७१ योजना मध्ये ठेक्का मार्फत १७ वटा योजनामा रू.६ करोड ३० लाख ३३ हजार भुक्तानी गरेको देखिन्छ भने उपभोक्ता समिति मार्फत २३६ योजनामा रू.१० करोड ५१ लाख ३१ हजार, सोझै खरिदबाट ११ वटामा रू.९५ लाख २९ हजार खर्च गरेको देखिन्छ। पालिकाबाट निर्माण कार्य गर्दा प्रतिस्पर्धात्मक प्रणाली, निर्माण कार्यको गुणस्तर, सोको दिगोपना, उपभोक्ता समितिको क्षमता, निर्माण कार्यको प्रकृति लगायतका विषयहरू समेत विचार गरी निर्माण कार्य सञ्चालन एंव व्यवस्थापन गर्नु/गराउनु पर्दछ। पालिकाले यस वर्ष संचालित योजनाहरुमा सडक पिच १८७६ मिटर, सडक ग्रावेल ११६६ मिटर र नयाँ ट्र्याक २२८० मिटर कार्य गरेकोमा सो निर्माण कार्य गर्दा प्रतिस्पर्धात्मक प्रणाली, निर्माण कार्यको गुणस्तर, दिगोपन, उपभोक्ता समितिको क्षमता, निर्माण कार्यको प्रकृति लगायतका कुराहरु समेत विचार गरी निर्माण कार्य सञ्चालन एंव व्यवस्थापन गर्नु गराउनु पर्दछ।

२३ **न्यायिक समिति :**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४६ देखि ५३ सम्म अधिकार क्षेत्र तथा न्याय सम्पादन प्रक्रियाको व्यवस्था गरेको छ। समितिमा परेको उजुरीमध्ये मेलमिलाप प्रकृतिका आधारमा विवाद दर्ता भएको ३ महिनाभित्र टुङ्गो लगाउने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार मुद्दा दर्ता र फछ्र्यौट कारवाही देहाय बमोजिम रहेको छ।

गत वर्षबाट सरेका विवाद	यस वर्ष दर्ता भएको	जम्मा	फर्स्यौट/कारवाही भएका विवाद	फर्स्यौट/कारवाही हुन बाँकी विवाद
०	३३	३३	३३	०

उपरोक्त विवरण अनुसार गत वर्षबाट सरेका ० विवाद, यस वर्ष दर्ता भएका ३३ वटा विवाद गरी ३३ जम्मा विवाद मध्ये ३३ विवाद उपर फर्स्यौट/कारवाही भएको छ।

२४ **कानुन निर्माण :**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ अनुसार स्थानीय तहहरू ले आफ्नो अधिकारक्षेत्र भित्रका विषयमा ऐन तथा सोको अधिनमा रही नियम, निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाउनुपर्नेमा पालिकाले हालसम्म देहाय बमोजिम कानून निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ।

सि.नं.	विवरण	आ.व. ०८१/८२ को	जम्मा संख्या
१.	नीति	-	-
२.	ऐन	२	३४
३.	नियमावली	-	९
४.	कार्यविधि तथा निर्देशिका	९	६८
	जम्मा	**११**	**१११**

पालिकाले यस वर्षसम्म आफ्नो क्षेत्राधिकार भित्रका १ नीति, ३४ ऐन, ९ नियमावली र ६८ कार्यविधि निर्देशिका गरी जम्मा १११ वटा कानुन निर्माण गरी स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशन गर्ने गरेको छ। सोहि ऐन को दफा १०२ को (४) अनुसार यसरी बनाइएका ऐन, नियमावली, कार्यविधि पालिकाले प्रदेश सरकार र नेपाल सरकारमा पठाउनु पर्नेमा पठाएको पाइएन।

२५ सेवा प्रवाहको स्थिति:

यस पालिकाबाट वितरण भएका सेवा निम्न बमोजिम रहेका छन् :

विवरण	सेवा संख्या
जन्म दर्ता	१०५९
मृत्यु दर्ता	४७९
बसाईसराई दर्ता	५२१
विवाह दर्ता	५६२
सम्बन्ध विच्छेद दर्ता	१०५
जम्मा	२७२६

पालिकाले यस आर्थिक वर्षमा जन्मदर्ता १०५९, मृत्यु दर्ता ४७९, बसाइसराई ५२१, विवाह दर्ता ५६२ र सम्बन्ध विच्छेद १०५ गरी २७२६ पञ्जीकरण सेवा प्रदान गरेको छ भने भुमिहिन दलित ३२५ भुमिहिन सुकुम्बासि ४०४ अव्यवस्थित बसोबासी १५४१३ गरी १६१४२ को लगत सङ्कलन गरेको छ।

२६ सहकारी

२६.१ सहकारी नियमन सम्बन्धमा :

सहकारी ऐन, २०७४ को दफा ७३ अनुसार मासिक, चौमासिक, वार्षिक प्रतिवेदन बुझाउनु पर्ने र सहकारी नियमावली, २०७५ को नियम २८(४), सहकारी संस्थाहरू को सुपरिवेक्षण, निरीक्षण तथा अनुगमन निर्देशिका, २०७८ को दफा ३ मा मासिक प्रतिवेदन प्रत्येक महिना ७ गते भित्र एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) दाखिला गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले उपलव्ध गराएको विवरण अनुसार पालिका भित्र २६ वटा सहकारी संस्था रहेका छन्। पालिका भित्रका सहकारी संस्थाहरूले एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) बाट विवरण दाखिला गरेको पाइएन। त्यसैगरी पालिकाबाट अनुगमन निरीक्षण गरी तयार गरिएको प्रतिवेदन समेत लेखापरीक्षणका क्रममा पेश भएन। सहकारी सदस्यहरूको हित र बचत रकमको सुरक्षा तथा लगानीमा हुन सक्ने दुरुपयेग रोक्न प्रचलित कानूनी व्यवस्था अनुरूप त्यस्ता संस्थाहरूको नियमित अनुगमन गरिनुपर्दछ। पालिकामा यस आर्थिक वर्षमा सहकारी संस्थाको विवरण देहाए बमोजिम रहेको छ:

सहकारी संस्थाको किसिम	सहकारीसंख्या	सदस्यसंख्या	शेयरपूँजी	बचत	ऋणलगानी	जगेड
बचततथा ऋण सहकारी संस्था	१४	२४४५०	१०४५२५४००	११४५२३४६००	१०७४५०००००	९४७६
कृषिसहकारी	६	३२६१	१५१२४४००	६४५२०५५०	७४०४५०००	१५६४
बहुउदेश्यीयसहकारी संस्था	४	३०५०	१४१९१२४०	१०८५४५०००	९४५६७०००	९५९७
दुग्घसहकारीसंस्था	२	९६५	४१४५२०५	१६५४२०००	१९७४५०००	६१४२
जम्मा	**२६**	**३१७२६**	**१३७९८६२४५**	**१३३४८४२१५०**	**१२६२८५७०००**	**१२६१**

२६.२ **सहकारी संस्थाको अनुगमन :**

पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार पालिका भित्र सञ्चालनमा रहेका सहकारी संस्थाको पालिकाले अनुगमन गरी अनुगमनबाट दिएका सुझावका केही उदाहरण निम्नानुसार रहेका छन:

पालिकामा दर्ता भएका सहकारी संस्थाको संख्या	अनुगमन गरेका सहकारी संस्थाको संख्या	अनुगमनबाट देखिएका प्रमुख व्यहोराहरु	अनुगमन प्रतिवेदन उपर गरेको कारबाही
२६	१२	ऋण असुली नियमित नभएको	कारवाही नगरेको

पालिका अन्तरगतका सबै सहकारीको समय-समयमा अनुगमन निरीक्षण गर्नुपर्नेमा १२ वटा सहकारीको मात्र अनुगमन भएकोमा उक्त अनुगमन बटा देखिएको कैफियत उपर कुनै कारवाही नभएको विवरण लेखापरीक्षणका क्रममा पेश भएको छ। सहकारी सदस्यहरूको हित र बचत रकमको सुरक्षा तथा लगानीमा हुन सक्ने दुरूपयेग रोक्न प्रचलित कानूनी व्यवस्था अनुरूप त्यस्ता संस्थाहरूको नियमित अनुगमन गरिनुपर्दछ।

२७ **दरवन्दी र पदपूर्ति :**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ बमोजिम स्थानीय तहको कार्य बोझ राजस्व क्षमता खर्चको आधार र स्थानीय आवश्यकता समेतलाई ध्यानमा राखि कर्मचारी समायोजन भएपछि मात्र संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणका आधारमा स्थानीय तहमा संगठन संरचना कायम हुने व्यवस्था रहेको छ । पालिका अन्तर्गत स्वीकृत कर्मचारी दरबन्दी, पदपूर्ती सम्बन्धी विवरण देहाय अनुसार छन्:

क्र सं	पद	तह	सेवा	समूह	स्वीकृत दरबन्दि	पदपूर्ति		पदपूर्ति हुन बाकी
						स्थायी	करार	
१	प्रमुख प्रशासकीयअधिकृत	रा.प.द्धितीय	नेपाल प्रशासन	सामान्य प्रशासन	१	१	-	-
२	अधिकृत	१०-सेप्ट	स्थानीयल शिक्षा	शिक्षा प्रशासन र परीक्षण तथा मुल्याङ्कन	१	१	-	-
३	सि डि इ	१०-सेप्ट	स्थानीय इन्जिनियरिङ्ग	सिभिल	१	-	-	१
४	अधिकृत	०८-जुलाई	स्थानीय प्रशासन	सामान्य प्रशासन	१	१	-	-
५	लेखा अधिकृत	०८-जुलाई	स्थानीय प्रशासन	लेखा	१	१	-	-
६	अधिकृत	०८-जुलाई	स्थानीय शिक्षा सेवा	शिक्षाप्रशासनरपरिक्षण तथा मूल्याङ्कन	१	१		
७	आ ले प अधिकृत	०८-जुलाई	स्थानीय प्रशासन	लेखा	१	१	-	-
८	जन स्वास्थ्य अधिकृत	०८-जुलाई	स्थानीय स्वास्थ्य	जन स्वास्थ्य	१	१		
९	इन्जिनियर	६	स्थानीय इन्जिनियरिङ्ग	सिभिल	२	२	-	-
१०	अधिकृत	६	स्थानीय प्रशासन सेवा	लेखा समूह	३	३	-	-
११	प हे न	०६-मे	स्थानीय स्वास्थ्य सेवा	क न	१	१	-	-
१२	हेल्थ असिष्टेन्ट	०६-मे	स्थानीय स्वास्थ्य सेवा	हे इ	१	१	-	-
१३	सहायक	५	स्थानीय प्रशासन सेवा	सामान्य प्रशासन	५	५	-	-
१४	लेखा सहायक	५	स्थानीय	लेखा	१	१	-	-

			प्रशासन सेवा					
१५	प्रा स	५	स्थानीय शिक्षा	शिक्षा	१	१	-	-
१६	सहायक	५	स्थानीय इन्जिनियरिङ्ग	सिभिल	२	२	-	-
१७	कम्प्यूटर अपरेटर	५	स्थानीय प्रशासन	विविध	१	१	-	-
१८	महिला विकास निरीक्षक	५	स्थानीय प्रशासन	विविध	१	१	-	-
१९	अमिन	४	स्थानीय इन्जिनियरिम	सिभिल	१	१	-	-
२०	सहायक	४	स्थानीय प्रशासन सेवा	प्रशासन	३	३	-	-
२१	लेखा सहायक	४	स्थानीय प्रशासन सेवा	लेखा	१	१	-	-
२२	सहायक महिला विकास निरीक्षक	४	स्थानीय प्रशासन	विविध	१	१	-	-
२३	सहायक कम्प्युटर अपरेटर	४			२		२	-
२४	सामाजिक परिचालक	४			३		३	-
२५	इलेक्टिसियन	४			१	-	१	
२६	नगर सहायक प्रहरी निरीक्षक	४			१		१	
२७	हेभि सवारी चालक				१	-	१	-
२८	सवारी चालक				२		२	-
२९	कार्यालय सहयोगी				६	-	६	-
३०	नगर प्रहरी				५		५	-
पालिका तर्फ जम्मा					**५३**	**३१**	**२१**	**१**
वडा कार्यालय तर्फजम्मा					३३	१७	१६	०
							-	-

भेटनरी तर्फजम्मा	६	६		
कृषि तर्फजम्मा	४	४	-	-
स्वास्थ्य तर्फ जम्मा	२१	१८	३	
जम्मा	**१७०**	**१०७**	**६१**	**२**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ बमोजिम स्थानीय तहको कार्यबोझ, राजस्व क्षमता, खर्चको आकार र स्थानीय आवश्यकता समेतलाई ध्यानमा राखी कर्मचारी समायोजन भएपछि मात्र संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणका आधारमा स्थानीय तहमा संगठन संरचना कायम हुने व्यवस्था छ। पालिकामा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सहित १७० दरबन्दी स्वीकृत रहेकोमा लेखापरीक्षण अवधिसम्म प्रमख प्रशासकीय अधिकृत सहित १०७ जना पदपूर्ती भएको देखिन्छ। लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार कार्य व्यवस्थापनका दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण मानिएका सिनियर डिभिजन इन्जिनियर लगायतका २ पदहरू रिक्त रहेका छन्। दरबन्दी बमोजिम जनशक्तिको व्यवस्थापन गरिनु पर्दछ।

२८ **दरबन्दी बाहिरको करार :**

लुम्बिनी प्रदेशको स्थानीय निजामती सेवा ऐन, २०८१ को दफा १६(१) मा स्थानीय सेवाको पदमा यस ऐनमा व्यवस्था भएदेखि बाहेक अन्य तरिकाबाट पदपूर्ति गरिने छैन भन्ने व्यवस्था तर पालिकाले विभिन्न पदमा करार कर्मचारी राखी रू१ करोड ५६ लाख ३० हजार खर्च लेखेको छ। त्यसैगरी स्थानीय सरकार संचालन ऐन,२०७४ दफा ८३ को उफदफा ८ मा नगर प्रहरी, सवारी चालक, सयस, कार्यालय सहयोगी, प्लम्वर, इलेक्ट्रिसियन, चौकीदार, माली, बगैचे र सरसफाइ सम्बन्धित पदमा स्थायी पदपुर्ति नगरी करार सेवाबाट लिन सकिने व्यवस्था छ। पालिकाले माथि उल्लेखित पद वाहेक खर्च व्यहोर्ने स्रोतको सुनिश्चितता नगरी संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण विना विभिन्न पदका सहायक चौथो १४ जना करार कर्मचारीको बिगत बर्षदेखि म्याद थप गरी करारमा नियुक्ती गरी रू.६१०६०५५ खर्च लेखेको नियमसम्मत नदेखिएको रू.

अनियमित भएको	६१,०६,०५५

२९ **कल्याण कोष :**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९१ बमोजिम स्थानीय तहले स्थानीय सेवाका आफ्नो दरबन्दीमा कार्यरत प्रत्येक कर्मचारीले खाईपाई आएको मासिक तलबबाट १० प्रतिशत रकम कट्टा गरी सो रकम बराबरले हुन आउने रकम थप गरी जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। साथै, नेपाल सरकार सचिव स्तरको २०८०।९।१७ को निर्णय अनुसार अनिवार्य रुपमा यस्तो कोषको स्थापना गर्ने र कानुन वमोजिम पाउने उपदान, निवृत्तिभरण, औषधिउपचार लगायतका सम्पुर्ण सुविधा यसै कोषवाट खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकामा स्थानीय सेवाका कर्मचारीहरु कार्यरत भएका र उक्त कर्मचारीहरुको लागि यस वर्ष तलव भत्ता खर्च लेखे पनि दश प्रतिशतले हुन आउने कट्टा गरी सोही वमोजिम पालिकाले समेत अवकास कोषमा रकम जम्मा गर्नुपर्नेमा गरेको छैन। स्थानीय सेवा सम्वन्धी कानुन हालसम्म नबनेकोमा पालिकाले उक्त कोषको सञ्चालन सम्बन्धी कुनै ऐन कानुनको व्यवस्था गरेको देखिएन। यसरी कानूनको व्यवस्था नगरी पालिकाको समानीकरण अनुदानबाट सोझै कर्मचारी कल्याण कोषमा रकम ट्रान्सफर गरी रु.१० लाख निकास/खर्च गरेको छ। अवकाश हुदाँ पाउने रकम योगदानमा आधारित बनाउने तर्फ कानुनी ब्यवस्था गरी कार्यान्वियन गर्नुपर्दछ।

३० **परामर्श सेवा खरिद सम्बन्धमा :**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६४ को दफा २९ मा सार्वजनिक निकायले व्यक्ति तथा सस्थावाट परामर्श सेवा लिन सकिने र परामर्श सेवा लिदा कार्यालयमा उपलव्ध जनशक्ति नभएमा वाह्य क्षेत्रवाट सेवा परामर्श लिन सकिने व्यवस्था रहेको छ ।पालिकाले पालिकाको मध्यकालीन खर्च संरचना तयार गर्न आरम्भ कन्सल्टिङ्ग संग मिति २०८१।११।१२ मा सम्झौता गरी निजलाई रू.४८५९००। भुक्तानी दिएको छ। यसरी पालिकाको आफ्नै मध्यकालीन खर्च संरचना पालिकाकै जनशक्तिवाट गराइनु पर्दछ।

३१ **विज्ञापन करकट्टा :**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **१,०५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **९३७** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-३** को निर्णयले रू **६,१२५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-२** को निर्णयले रू **५,३८९** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-२** को निर्णयले रू **१,२६०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **३,४९७** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-२** को निर्णयले रू **१,४७०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **५,४२०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **६,१२५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **३,०९७** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **३,०९७** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **१,६४५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **१६,१८७** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

३२ **बढी आमन्त्रित सदस्य :**

नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालयद्वारा प्रकाशित कार्य सञ्चालन निर्देशिका, २०८१ को दफा ४५ मा बैठक भत्ता सम्बन्धी मापदण्ड तोकिएको छ। सोही दफाको उपदफा ३ मा बैठकमा आमन्त्रित सदस्यका रूपमा थप व्यक्तिहरू राख्न नपाइने तर विशेषज्ञ सेवा आवश्यक परेको अवस्थामा बढीमा ३ (तीन) जनासम्म मात्र आमन्त्रित सदस्यलाई भत्ता प्रदान गर्न सकिने व्यवस्था छ। पालिकाले यस वर्ष देहायका बैठकमा तोकिएको मापदण्डको पालना नगरी बढि आमन्त्रित सदस्यहरु आमन्त्रण गरी बैठक भत्ता भुक्तानी गरेको छ। पालिकाले

बैठकको आवश्यकता र उपयुक्तता लगायतका विषयवस्तु स्पष्ट गरी तोकिए बमोजिम आमन्त्रित सदस्यहरु राखि बैठक भत्ता भुक्तानी गर्नु पर्दछ। बढी सदस्य राखि गरेको खर्च अनियमित देखिएको रू.

गो भौ नं मिति	बैठकको नाम	बैठक संख्या	समिति सदस्य संख्या	आमन्त्रित सङ्ख्या	तोकिए भन्दा बढी आमन्त्रित संख्या	जम्मा उपस्थिती संख्या	बैठक भत्ता भूक्तानि दर	कुल भुक्तानी रकम
६७३/२०८१।१२।२०	बोलपत्र मूल्याङ्कन समितिको बैठक भत्ता	८	५	५	१५	७९	१०००	७९०००
७४४/२०८२।१।७		४	५	५	३	३५	१०००	३५०००
७९९/२०८२।१।२३	विधायन समितिको बैठक भत्ता	२	३	७	८	२०	१०००	२००००
१०२८/२०८२।३।४	सामाजिक विकास समितिको बैठक भत्ता	२	४	११	१२	२६	१०००	२६०००
१०१९/२०८२।३।२	पूर्वधार विकास समिति	१	३	१०	७	१३	१०००	१३०००
९७४/२०८२।२।२९	राजस्व परामर्श समितिको बैठक भत्ता	३	७	८	१४	४४	१०००	४४०००
१०९५/२०८२।३।११	आर्थिक विकास समिति बैठक भत्ता	६	४	१२	१०२	१४४	१०००	१४४०००
जम्मा								३६१०००

अनियमित भएको	३,६१,०००

३३ **भ्रमण प्रतिवेदन :**

(..... कार्यालयले बेरुजु फस्योँट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **१,२७५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(..... कार्यालयले बेरुजु फस्योँट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **१,२७५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

३४ **बढी भुक्तानी :**

(..... कार्यालयले बेरुजु फस्योँट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **१,७५२** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

३५ **बील बिजक बिना भुक्तानी गरेको**

(..... कार्यालयले बेरुजु फस्योँट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-२** को निर्णयले रू **१८,९४८**

सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

३६ **अनुगमन भत्ता :**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **४,२५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **४,२५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **८,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **५,९५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

३७ **सहभागी भत्ता:**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

३८ **विविध खर्च :**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ बमोजिम व्ययको बजेट अनुमान आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही औचित्यताको आधारमा विविध खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यस वर्ष विविध खर्च शीर्षकबाट रू.३९,७३,८५८ खर्च गरेको छ, जुन आन्तरिक आयको ४.८९ प्रतिशत हुन आउँछ। जसमध्ये सभा सञ्चालन, अतिथि सत्कार, विभिन्न समितिको बैठक तथा खाजा खर्च तथा अन्य कार्यक्रममा भएको विविध खर्च लगायत रहेको छ। खर्चको स्पष्ट मापदण्ड निर्धारण गरी यस्तो खर्चमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

विषय	**रकम**
सभा सञ्चालनमा	८५०३००
अतिथि सत्कारमा भएको खर्च	१००००००
विभिन्न समितिको बैठक तथा खाजा खर्च	१००००००
कार्यालय संचालन विविध खर्च	५४५६५४
अन्य कार्यक्रममा भएको विविध खर्च	५७७९०४
जम्मा	**३९७३८५८**

३९ **अनुगमन भत्ता:**

(✂ ….. कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **१२,७५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

४० **सामाजिक सुरक्षा भत्ता :**

यस सम्बन्धमा देखिएका व्यहोराहरू निम्नानुसार रहेका छन्:

४०.१ **भत्ता वितरण :**

यस वर्षमा पालिकाले वितरण गरेको सामाजिक सुरक्षा रकम र लाभग्राहीको विवरण देहाए बमोजिम रहेको छ।

क्र स	**पालिकाको जनसङ्ख्या (२०७८ सालको जनगणना अनुसार)**	**लाभग्राही सङ्ख्या**	**लाभग्राही प्रतिशत**	**सामाजिक सुरक्षा रकम रू.**
१	७८३९३	७५९५	९.६८	१४०७५६५९५

पालिकाले यस वर्ष ७५९५ जना लाभग्राहिलाई रू.१४०७५६५९५ सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गरेको छ। पालिकामा सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने जनसङ्ख्या २०७८ को जनगणना अनुसार जनसङ्ख्याको तुलनामा ९.६८ प्रतिशत हो।

४०.२ **लाभग्राहीको अभिलेख :**

सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को बुँदा नं १० मा भत्ता पाउने लाभग्राहीको फोटो सहितको मूल अभिलेख सामाजिक सुरक्षा नियमावली, २०७६ को अनुसूची-३ बमोजिम लक्षित समूह अनुसार छुट्टाछुट्टै अभिलेख अद्यावधिक गरी स्थानीय तह र प्रत्येक वडा कार्यालयमा राख्नुपर्ने व्यवस्था छ। सो बमोजिम पालिकाले अभिलेख राखेको देखिएन। साथै सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी सूचनालाई व्यवस्थित गर्न राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जिकरण विभागले व्यक्तिगत घटना दर्ता तथा सामाजिक सुरक्षा व्यवस्थापन सूचना

प्रणाली कार्यान्वयनमा ल्याएको छ। उक्त प्रणालीमा सम्बन्धित स्थानीय तहले सबै लाभग्राहीको विवरण प्रविष्टि गरी फोटो सहितको पुरा विवरण अभिलेख राखी अद्यावधिक राख्नुपर्दछ।

४०.३ **निस्कृय खाता:**

सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को दफा नं. २६ को उपदफा ३ अनुसार एक आर्थिक वर्षसम्म एकपटक पनि रकम नझिकेका लाभग्राहीको विवरण सेवा प्रदायक बैङ्कबाट अनुसूची-११ बमोजिमको ढाँचामा प्राप्त गरी त्यस्ता लाभग्राहीका सम्बन्धमा स्थानीय तहले आवश्यक छानविन गरी कुनै लाभग्राहीको मृत्यु भएको वा कुनै कारणले भत्ता प्राप्त गर्न योग्य नभएको पाइएमा सम्बन्धित बैङ्कबाट लगत कट्टा हुने मितिसम्मको रकम सम्बन्धित लाभग्राहीलाई वा सम्बन्धित हकवालालाई भुक्तानी गरी सो मिति भन्दा पछिको रकम फिर्ता गरी सङ्घीय सञ्चित कोषमा दाखिला गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष ११ वटै वडाको सबै त्रैमासिकको भत्ता EFT मार्फत वितरण गरेकोमा कार्यविधि अनुसार बैङ्कबाट अनुसूची-११ बमोजिमको ढाँचामा लाभग्राहीको विवरण प्राप्त गरेको छैन। कार्यविधिका आधारमा लाभग्राहीको विवरण पेश हुनुपर्दछ।

४०.४ **भत्ता वितरणको अनुगमनः**

सामाजिक सुरक्षाभत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को दफा २७ मा मन्त्रालय तथा विभागले सूचक समेत बनाई भत्ता वितरण सम्बन्धि कार्यको नियमित अनुगमन तथा निरीक्षण गर्नुपर्ने, प्रदेश सरकारको सम्बन्धित मन्त्रालयले भत्ता वितरण कार्य प्रक्रियाको निरीक्षण तथा अनुगमन गर्नुपर्ने, कार्यपालिकाको प्रमुखले वा स्थानीय तहका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले भत्ता वितरण कार्य प्रक्रियाको निरीक्षण तथा अनुगमन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले उक्त कार्य गरेको देखिएन। तसर्थ कार्यविधिमा भएको व्यवस्थाको पालना हुनुपर्दछ।

४०.५ सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को दफा १५ अनुसार भत्ता खाइपाई आएको कुनै व्यक्तिको मृत्यु भएमा मृत्यु भएको दिनसम्मको भत्ता भुक्तानी दिने व्यवस्था गरेको छ। पालिकाबाट निम्नानुसार लाभग्राहीको लगत कट्टा भएको मिति भन्दा पछि सम्मको रकम EFT मार्फत भुक्तानीको लागि निकासा भएका देखिएकाले लगत कट्टा पछिको भत्ता फिर्ता गरी सङ्घीय सञ्चित दाखिला गर्नु पर्ने रू.

क्र.सं.	लाभग्राहीको नाम/थर	परिचयपत्र नम्बर	सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्रकार	मासिक भत्ता दर	लगत कट्टा मिति	भुक्तानी विवरण	बढीभुक्तानी रू
१	बल कुमारी वोहोरा थापा	२००९०२१३०४०९१	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	४०००	२०८२-०२-२६	चौथो त्रैमासिकसम्म	४६४५
२	मेहर सि दर्जी	२०२०१२२००३२५२	जेष्ठ नागरिक भत्ता (दलित)	२६६०	२०८२-०३-०७	चौथो त्रैमासिकसम्म	२०७८
३	दल वहादुर कामी	१९९८०७१३०००८५	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	४०००	२०८१-११-१८	तेस्रो त्रैमासिकसम्म	५५१७
४	काशीराम जैसी रेग्मी	२००५०५१४०१४०१	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	४०००	२०८१-१०-२९	तेस्रो त्रैमासिकसम्म	८१३३
५	चुनी सार्की	२००७०२११००५६८	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	४०००	२०८१-११-२८	तेस्रो त्रैमासिकसम्म	४१३८
६	हिरासिंह थापा	१९९३०६१५०१५७८	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	४०००	२०८१-११-१७	तेस्रो त्रैमासिकसम्म	५६५५
७	हिमलाल पोखरेल	१९९२०६१५०१४२२	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	४०००	२०८१-१२-१७	तेस्रो त्रैमासिकसम्म	१८०६
८	मोहनीलाल वस्याल	२०१३०११७०४०२१	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	४०००	२०८१-०५-२७	पहिलो त्रैमासिकसम्म	४५१६
९	धर्म दत्त शर्मा पौडेल	२००६१२३१७९०८२	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	४०००	२०८१-०६-२२	पहिलो त्रैमासिकसम्म	१०६७
१०	चेत कान्ती पाण्डे	२००७०४२००१०२७	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	४०००	२०८१-०५-३०	पहिलो त्रैमासिकसम्म	४१२९
११	जंग बहादुर गलामी	२००४०११३०१६८६	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	४०००	२०८१-०६-१९	पहिलो त्रैमासिकसम्म	१४६७
१२	चिन बहादुर भुजेल	१९९४११०७००१०४	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	४०००	२०८१-०९-१७	दोस्रो त्रैमासिकसम्म	१६५५
१३	देबी सरा थापा मगर	२००१०६०३००१०६	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	४०००	२०८१-०८-०४	दोस्रो त्रैमासिकसम्म	७४६७
१४	मुक्तीराम भुसाल	१९९९०२१०००२२१	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	४०००	२०८१-०९-१३	दोस्रो त्रैमासिकसम्म	२२०७
१५	उमा कुमारी घिमिरे	२००८०७०३००९०१	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	४०००	२०८१-०८-१९	दोस्रो त्रैमासिकसम्म	५४६७
१६	विर बहादुर गुरुङ	२०००१२३२८७४९४	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	४०००	२०८१-०८-१४	दोस्रो त्रैमासिकसम्म	६१३३
१७	तेज कुमारी उपाध्याय	१९९६१००५०२६९७	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	४०००	२०८१-०८-१४	दोस्रो त्रैमासिकसम्म	६१३३
२८	मनिलाल थारु	२००४०५२७००४९९	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	४०००	२०८१-०८-१३	दोस्रो त्रैमासिकसम्म	६२६७

जम्मा	७८४८०

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-३** को निर्णयले रू **१,२५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-३** को निर्णयले रू **१,२५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	७८,४८०

४१ **शिक्षा तर्फ:**

४१.१ **विद्यालय र विधार्थी संख्या :**

पालिकाले तयार पारेको शैक्षिक सत्र २०८२ को विवरण अनुसारदेखिएका व्यहोराहरु देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

क्र.सं.	विद्यालयको किसिम	विद्यालय संख्या	विधार्थी संख्या
१	सामुदायिक विद्यालय	२१	११५२८
२	संस्थागत विद्यालय	२०	१३६११
जम्मा		**४१**	**२५१३९**

उपरोक्त विवरण अनुसार पालिकाको जम्मा विधार्थी संख्या २५१३९ रहेकोमा ४५.८५ प्रतिशत सामुदायिक र ५४.१४ प्रतिशत विधार्थी संस्थागत विद्यालयमा अध्यनरत रहेका छन्।

४१.२ **सामुदायिक विद्यालयको दरबन्दी र पदपूर्ति :**

आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा पालिका भित्रका २१ वटा सामुदायिक विद्यालयको शिक्षक दरबन्दी र पदपूर्तीको अवस्था देहाए बमोजिम रहेको छ।

विद्यालयको किसिम	दरबन्दी संख्या	स्थायी पदपूर्ती	पदपूर्ती मध्ये राहत/करार	रिक्त दरबन्दी
सामुदायिक	२३९	१५७	८२	०

उक्त विवरण अनुसार पालिकामा रहेका सामुदायिक विद्यालयमा वाल कक्षा देखि १२ कक्षासम्म जम्मा २३९ दरबन्दी रहेकोमा १५७ जना स्थायी पदपूर्ती र ८२ जना राहत/करारमा नियुक्त गरी पठन पाठन हुँदै आएको छ।

४१.३ **शिक्षक विद्यार्थी अनुपात** :

विद्यालय क्षेत्र सुधार योजना अनुसार विद्यार्थी शिक्षक अनुपात हिमाली भेगमा १:४०, पहाडी भेगमा १:४५ र तराई भेगमा १:५० रहने व्यवस्था छ। पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार आर्थिक वर्ष २०८१।८२ शिक्षक विद्यार्थी अनुपातको अवस्था देहाय बमोजिम छ ।

सि.नं.	विद्यालयको नाम	शिक्षक संख्या	विद्यार्थी संख्या	शिक्षक विद्यार्थी अनुपात
१	पर्रोहा मा.वि.	२१	१२०६	१: ५८
२	रामापुर मा.वि.	२४	२०१७	१:८५
३	पशुपति मा.वि.	२२	११२९	१:५२
४	दुर्गा भवानी मा.वि.	१५	२७३	१:१९
५	सैनामैना मा.वि.	२५	२९३०	१:११८
६	सरस्वती मा. वि.	१३	३४५	१:२७
७	राष्ट्रिय मा.वि.	१२	३३३	१:२८
८	जनचेतना मा.वि	११	३९४	१:३६
९	सालझणडी मा.वि.	१२	२३१	१:२०
१०	कोटिया देवी मा.वि.	१२	३८५	१:३३
११	मलमलादेवी मा वि	१३	३३९	१:२७
१२	जनकल्याण मा वि	१८	७३१	१:४१
१३	पश्चिम पर्रोहा मा.वि	१२	३४८	१:२९
१४	महेरवादेवी आ वि	८	२४९	१:३२
१५	जनज्योती आ वि पर्सावाल	९	१९१	१:२२
१६	जनज्योती आ वि	६	१७०	१:२९
१७	कालिका आ वि	५	१०४	१:२१
१८	पर्रोहा वोलबम वैदिक गुरुकुलम	०	२३	-
१९	गोरखनाथ अनौपचारिक विद्यालय	०	७४	-
२०	कञ्चन प्रा वि	०	३१	-
२१	लुम्बिनी तिनाउँ बाल विकास केन्द्र ecd	१	२५	१:२५
जम्मा		**२३९**	**११५२८**	**१:४८**

पालिकाका २१ वटा विद्यालयमा २३९ जना शिक्षक र ११५२८ जना विद्यार्थी रहेकोमा औषत शिक्षक विद्यार्थी अनुपात रहेको छ ।

४१.४ **प्रति विद्यार्थी लागत :**

पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को प्रति विद्यार्थी लागत देहाय बमोजिम रहेको छ ।

बजेट विवरण	बजेट रकम	खर्चरकम	विद्यार्थी ख्या	प्रति विद्यार्थी लागत
शिक्षा क्षेत्रको कुल बजेट	२२२७४५०००	२०८०२५२६०	११६७१	१७८२४

उपरोक्त विवरण अनुसार पालिकाको सामुदायिक विद्यालयको प्रति विद्यार्थी लागत रू.१७८२४ रहेको छ।

४१.५ शैक्षिक गुणस्तर

पालिका अन्तर्गत रहेका १३ वटा सामुदायिक विद्यालयहरुको २०८१ सालको एस.ई.ई. परीक्षामा जम्मा ९८९ विद्यार्थीको सहभागी भएकोमा नतिजाका आधारमा सामुदायिक विद्यालयको अवस्था देहाय बमोजिम रहेको छ।

क्र.स.	जिपिए	जम्मा विद्यार्थी संख्या	संख्या	उत्तीर्ण प्रतिशत सामुदायिक
१	३.६ देखि ४ सम्म	९८९	१३५	१३.६५
२	३.२ देखि ३.६ सम्म		२४६	२४.८७
३	२.८ देखि३.२सम्म		२५०	२५.२७
४	२.४ देखि २.८ सम्म		१४८	१४.९६
५	२.०देखि २.४ सम्म		१४	१.४१
६	१.६ देखि २.० सम्म		०	
७	N.G.		१९६	१९.८१

उल्लेखित तालिका अनुसार ३.६१-४.०० जि.पि.ए १३५ जना, ३.२१-३.६० जि.पि.ए.ल्याउने २४६ जना, २.८१- ३.२ जि.पि.ए. ल्याउने २५० जना, २.४१-२.८ जि.पि.ए. ल्याउने १४८ जना तथा २.०१-२.४ जि.पि.ए. ल्याउने १४ जना गरी ९८९ जना मध्ये ७९३ जना अर्थात८०.१८ प्रतिशत विद्यार्थी सामुदायिक विद्यालयबाट उत्तीर्ण भएकोमा १९६ जना अर्थात १९.८२ प्रतिशत विद्यार्थीले N. G. ल्याएको देखिन्छ। जसअनुसार उच्च जि.पि.ए. ल्याउने विद्यार्थी सामुदायिक विद्यालयमा न्यून देखिएकाले सामुदायिक विद्यालयको प्रति विद्यार्थी लागत रू. १७८२४ रहेकोमा उत्तीर्ण प्रतिशत न्यून रहेकोले शैक्षिक गुणस्तरमा थप सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ।

४१.६ दिवा खाजा सम्बन्धमा:

शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्रद्वारा प्रकाशित कार्यक्रम कार्यन्वयन कार्यविधि, २०८१।८२ को २.३.७. क्रियाकलाप नं. २.७.११.१ मा दिवा खाजा व्यवस्थापनको लागि स्थानीय तहले सबै प्रधानाध्यापकको बैठकबाट स्थानीय तह भित्रका विद्यालयहरूमा एकरुपता कायम हुने गरी दिवा खाजाको मेनु तयार र खाजा विधिको छनौंट गर्नुपर्ने, खाजा व्यवस्थापन गर्दा तोकिएको मापदण्ड बमोजिम हुने गरी विद्यालयकै सहयोगी कर्मचारी वा आमा समूह बनाएर वा नियमित चमेनागृहबाट वा क्याटरिङको व्यवस्था गरेर खाजा खुवाउने व्यवस्था मिलाउनु पर्ने साथै उक्त पुस्तिकाको अनुसूची-४ मा विद्यालयमा नै तोकिएको कक्षा सम्मका बालबालिकाहरूलाई दिवा खाजाको प्रबन्ध मिलाउनुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले प्रारम्भिक बालविकास देखि कक्षा ५ सम्मका विद्यार्थीलाई प्रति विद्यार्थी दिनको रु.१५ का दरले दिवा खाजा वापत औषत १३१.६६ दिनको ४९६६ विद्यार्थीलाई ६७८६६४ हाजिरी दिनको लागि तपशिल बमोजिम गो.भौ. र मितिबाट रु.१०१७९९७० अनुदान उपलब्ध गराएको छ। पालिकाले २१ विद्यालयहरुमा दिवा खाजा उपलब्ध गराएकोमा देखिएका व्यहोरा निम्न छन्।

गो. भौ.नं./मिति	दिवा खाजा रकम
४२-२०८१/७/७	२७४१०८५
९४-२०८१/९/२६	१९८७२१५
१६९-२०८१/१२/२१	३१८१६४५
३४७-२०८२/३/२३	२२७००२५
जम्मा	**१०१७९९७०**

(क) स्थानीय तहले दोस्रो त्रैमासिक देखि विद्यालयमा बजेट निकासा गर्दा भौतिक रुपमा पुरा समय चलेको दिन खाजा उपलब्ध गराइएका विद्यालयको प्रध्यानध्यापक र विद्यालय व्यवस्थापन समितिको अध्यक्षबाट विद्यार्थीको सङ्ख्यात्मक हाजिरी विवरण प्रमाणित गराई स्थानीय तहमा संकलन गरी सङ्ख्या एकीन भएपछि मात्र थप अनुदान दिने व्यवस्था मिलाउनु पर्ने , यसरी प्रत्येक त्रैमासिकमा निकासा गर्दा उक्त समय भन्दा अगाडि निकासा गरिएको रकम सदुपयोग भएको सुनिश्चित गरी निकासा दिनु पर्नेमा केहि विद्यालयको नमुना परीक्षण गर्दा आंशिक रुपमा मात्र प्रधानाध्यापकले प्रमाणित गरेको पाइयो भने अगाडि निकासा गरिएको रकम सदुपयोग भएको सुनिश्चित गरी निकासा दिइएको रकमको नियमित अनुगमन गरिनु पर्दछ।
(ख) विद्यालयबाट संचालित दिवा खाजा कार्यक्रमको निरीक्षण अनुगमन स्थानीय तहबाट गरी दिवा खाजाको मापदण्ड अनुसार गणस्तर व्यवस्थापनका नमूना अनुसूची-४ बमोजिम कार्यान्वियन गर्नुपर्नेमा स्थानीय निकायले अनुगमन गरेको पाइएन।

४२ **निःशुल्क सेनेटरी प्याड :**

मानव श्रोत तथा विकास केन्द्रद्वारा जारी कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका २०८१।८२ को क्रियाकलाप नं २.७.१३.२३ मा सामुदायिक विद्यालयका छात्राहरुलाई निःशुल्क सेनेटरी प्याड व्यवस्थापन सम्बन्धी व्यवस्था गरिएको छ। सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत कक्षा ६-१२ सम्मका छात्राहरुलाई वार्षिक १० महिना अवधिका लागि निःशुल्क सेनेटरी प्याड उपलब्ध गराउने गरी स्थानीय तहले व्यवस्थापन गर्नुपर्ने व्यवस्था निर्देशिकाले गरेको छ। पालिकाले आ. व को अन्तमा गो.भौ. २१४-२०८२।२।९ बाट रु.१३४१८४९।– बरावरको ४९८९४ प्याकेट सेनेटरी प्याड खरिद गरी विद्यालयलाई हस्तान्तरण गरेको विवरण पेश गरेको छ। तोकिएका छात्राहरुलाई १० महिनाको लागि पुग्ने गरी सेनेटरी प्याड व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ। पालिकाले गत विगतको खपतलाई आधार मानी समयमै उचित परिमाणमा खरिद गर्नुपर्नेमा वर्षान्तमा खरिद गरेको देखिन्छ। तसर्थ पालिकाले आवश्यकताको पहिचान गरी आवश्यक परिमाणमा समयमा खरिद गर्नुपर्दछ।

४३ **औषधि खरिद :**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम८५ को उपनियम १(क) पच्चीस लाख रुपैया सम्मको औषधी जन्य मालसमान नेपालमा उत्पादित मालसमानको उत्पादकले राष्ट्रिय स्तरको समाचारपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकेको विक्री मुल्यमा सोझौ खरिद गर्न सकिने छ भन्ने व्यवस्था रहेको छ पालिकाले राष्ट्रिय स्तरको समाचार पत्रमा सुचना प्रकाशन गरी विद्युतीय बोलपत्र विधिवाट रू.२८,९८,६८९।१० को खरिद गरेको छ। यसबाट आपूर्ति हुने औषधी डव्लु एच ओ सर्टिफाइड हुनुपर्ने, औषधीको उत्पादन मिति , व्याच न, म्याद समाप्त हुने मिति उल्लेख गरी सम्वन्धीत वीज्ञ वाट मुचुल्का उठाइ राख्ने नगरेको, आपुर्ति भएका औषधी एंवम सर्जिकल सामान स्टोर दाखिला हुनु अघि स्पेशिफिकेशन अनुसार भए नभएको नखुलाएका कारण औषधीको गुणस्तर र म्याद सम्वन्धमा एकीन हुन सकिएन। औषधी खरीदको आपुर्ति दाखिला तथा खर्चको विवरण अद्यावधिक हुने गरी अभिलेख राख्ने तथा आर्थिक वर्षको अन्त्यमा बाकी रहेका औषधीको जिम्वेवारी सारी अभिलेख व्यवस्थित गर्ने तर्फ पालिकाको ध्यान जानु पर्ने देखिन्छ।

४४ **कर सङ्कलन**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ५५, ५६, ५७, ५८ र ५९ मा एकीकृत सम्पत्ति कर र घरजग्गा कर, घरजग्गा वहाल कर, व्यवसाय कर र वहाल विरौटी शुल्क उठाउने व्यवस्था रहेको छ। पालिकाद्वारा उपलब्ध विवरणानुसार यस वर्षमा रु १ करोड ९६ लाख आन्तरिक आयको अनुमान गरिएकोमा तपसिलका शिर्षकमा ७ करोड ५४ लाख ५७ हजार १५८ रुपैँया सङ्कलन भएको छ।

आय शीर्षक	अनुमान	असुली	असुली प्रतिशत
सम्पत्ति कर	५५००००००	२१७११६३.५६	३९.४७
भूमिकर	६००००००	९५००३८३.७३	१५८.३३
घर जग्गा वहाल कर	९००००००	८९०२३५५.३४	९८.९१
अन्य विक्रिबाट प्राप्त रकम	५०००	४०	०.८
अन्य सेवा शुल्क तथा विक्रि	०	९४३६००	-
न्यायिक दस्तुर	१००००	१५३५०	१५३.५
शिक्षा क्षेत्रको आय	३०००	०	-
परिक्षा शुल्क	३०००	५१९००	१७३०
अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	५०००००	१०५९६८०	२११.११
नक्सा पास दस्तुर	८००००००	९७६९२४१.४	१२२.११
सिफारिस दस्तुर	१३००००००	५७४७५५४.४८	४४.२१
व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	६५००००	१०३८७००	१५९.८
अन्य दस्तुर	२०००००	२५१७५८१.९	१२५८.७९
व्यवसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	२५५०००	८९६६५५०	३५१६.२९
व्यवसाय कर	८५००००००	१६१०००	१.८९
बेरुजु	१००००	१८५८७५८.९३	१८५८७.५८
दहत्त बहत्तर शुल्क	२७५००००००	२२७५३२९९.०३	८२.७३
विज्ञापन कर	३२५०००	२१८११६	६७.११
जम्मा	**७९१३६०००**	**७५४५७१५८.३७**	**९५.३५**

४५ **आन्तरिक आय:**

पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा केन्द्रीय अनुदानबाट गरेको खर्चका तुलनामा आन्तरिक आयको आन्तरिक आयको स्थिति देहाय बमोजिम छ ।

केन्द्रीय अनुदानवाट खर्च	आन्तरिक आय	आन्तरिक आय प्रतिशत
६०१७०५०४०.०४	७५४५७१५८.३७	१२.५४

उपर्युक्त विवरण अनुसार स्थानीय तहमा प्राप्त केन्द्रीय अनुदानबाट भएको खर्चको तुलनामा आन्तरिक आयको हिस्सा १२.५४ प्रतिशत मात्र रहेको छ। पालिकाको आन्तरिक आय सङ्कलनको दायरालाई फराकिलो पार्दै आन्तरिक आय वृद्धि गर्नु पर्दछ।

४६ **कवाडी कर सम्बन्धमा:**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-३** को निर्णयले रू **३०५,६९५.१३** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

४७ **सीप विकास तालिम (मेडपा कार्यक्रम) :**

गरिबी निवारणको लागि लघुउद्यम विकास कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७७ को बुँदा २८ मा उद्यमशीलता विकास तालिम लिएका सहभागीहरु मध्येबाट व्यावसायिक योजना, उद्यमीको प्रकृति अनुसार विभिन्न समूहमा आबद्ध गरी सीप विकास तालिम सञ्चालन गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाका सीप विकास तालिम(एडभान्स सिलाई कटाइ तालिम, जुत्ता चप्पल बनाउने तालिम, चुरापोते बनाउने तालिम लगायतका तालिम)मा रू. १०५५७२५ खर्च गरेको छ। उक्त तालिम लिएका तथा मध्ये के कति जनाले उक्त तालिम तथा प्रविधिको प्रयोग गरी लघु उद्यम संचालन गरेको भन्ने अभिलेख पालिकाले राखेको भएतापनि पालिकाले वर्षेनी तालिम संचालन गर्ने तर उक्त तालिमको प्रयोग गरी प्रशिक्षार्थीहरूले व्यवसाय तथा उद्यम शुरु गरे वा गरेनन् सोको अनुगमन गरी उपलब्धी मापन गरेको पाइएन। तसर्थ पालिकाले हालसम्म संचालन गरेका व्यवसायिक तालिम तथा कार्यक्रमहरुको उपलब्धी मापन गर्नुपर्दछ। यस वर्षमा पालिकाबाट सञ्चालन भएका तालिमको विवरण देहाय अनुसार छ :

क्र.सं.	तालिमको नाम	सहभागी संख्या	खर्च रकम
१	सिलाई कटाई तालिम	१९	८५६०००
२	चुरापोते तालिम	९	
३	जुत्ता चप्पल तालिम	९	
४	सिलाइ कटाइ स्तरोन्नती तालिम	१९	१९९७२५
जम्मा			**१०५५७२५**

४८ **कृषि पशु अनुदानः**

कृषि क्षेत्रको रुपान्तरण, कृषि तथा पशुपन्छीजन्य व्यवसाय प्रवर्धन लगायतका कृषि, पशुपन्छी, बालीनाली, मत्स्य आदि सम्वन्धी अनुदान उपलब्ध गराउने कार्यक्रमबाट विभिन्न व्यक्ति तथा समूहलाई अनुदान दिएको देखिन्छ। यस्ता कार्यक्रम सङ्घका साथै प्रदेश तथा स्थानीय तह मार्फत तिनका समेत स्रोत साधनको सम्लग्नतामा सञ्चालन गर्न विभिन्न नीति कार्यविधी तथा निर्देशिका नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहबाट समेत तर्जुमा भएको देखिन्छ। सोही बमोजिम लक्षित कृषक वर्गलाई अनुदान वितरण वापत

वार्षिक कार्यक्रम अनुसार यस यस वर्ष पालिकावाट १८०६ कृषक, कृषक समुह, दुध संकलन केन्द्र आदीका लागि रु ४९८२८४९ खर्च भएको छ।यस्ता खर्चको पारदर्शिता र जवाफदेहिता प्रवर्धनको लागी यसरी अनुदान प्राप्त गर्ने कृषकको नाम, ठेगाना र अनुदानको किसिम तथा रकम वेभसाइटबाट सार्वजनीकरण गर्नु/गराउनु पर्दछ।

क्र.सं.	**अनुदानको किसिम**	**व्यक्ती संख्या**	**रकम**
१	७५प्रतिशत अनुदानयान्त्रीकरण वितरण	३२ वटा समुह/सहकारी/ कृषि फार्म	११३९०००
२	७५ प्रतिशत अनुदान टनेल निर्माण	६ वटा समुह/सहकारी/ कृषि फार्म	३००००
३	५० प्रतिशत अनुदानमा वर्षे फलफुलका ५२०० विरुवा वितरण	३२३ समुह/सहकारी/ कृषि फार्म र कृषक	३००००
४	७५ प्रतिशत अनुदानमा मुग र ढैचाको विउ वितरण	६८ समुह/सहकारी/ कृषि फार्म र कृषक	२००००
५	हिउदे बर्सिम घासको बीउ वितरण ७५ % अनुदान ।	१४५	४९६८००
६	खसीबोकाको मासु उत्पादनमा आधारित प्रोत्साहन सहयोग अनुदान कार्यक्रम	९७	१७९३३०
७	दुध उत्पादक कृषकलाइ उत्पादनमा आधारित प्रोत्साहन सहयोग कार्यक्रम	११३५	२३६७७१९
जम्मा			**४९८२८४९**

४९ **प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम :**

स्थानीय तहमा स्वीकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारी प्रत्याभूत गराउन एवम् सामुदायिक पूर्वाधारहरूको बिकास मार्फत नागरिकको जीवनयापनमा सुधार ल्याउने उद्धेश्यले स्थानीय तहभित्र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ। प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका २०७५ को दफा २(१) बमोजिम पालिकाले बेरोजगारको तथ्यांक अद्यावधिक गरेर सूचीमा समावेश भएकाहरूलाई प्राथमिकीकरण गरी प्राथमिकता क्रम अनुसार कामका लागि रोजगार कार्यक्रममा संलग्न गराई रोजगारी दिनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। कामका लागि पारिश्रमिकमा आधारित सामुदायिक आयोजना (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि २०७७ को सि.नं. ४ अनुसार श्रममूलक आयोजना छनौट गर्दा स्थानीय तहको बार्षिक योजना तर्जुमाका सबै चरण पुरा गरि आयोजना बैंक तयार गरी सोहि आयोजना बैंक अनुसार प्राथमिकता क्रममा रहेका बेरोजगार व्यक्तिको आधारमा पालिकाले योजना सञ्चालन गर्नुपर्ने हुन्छ। तर पालिकामा वडाबाट योजना माग गरि त्यसका आधारमा कार्यक्रम सञ्चालन गरेको पाइयो। यस आ.व. मा पालिका अन्तर्गतका८ वटा वडामा वटा कार्यक्रम सञ्चालन भई रू २५,३६,१८१ खर्च भएको र ३ जना कर्मचारीहरुलाई पोशाक खर्च बापत रु ३०,००० हजार र तवल भत्ता मा रु १४ लाख ७० हजार ९ सय ३७ रुपैया खर्च भएको छ।

वडा नं	कार्यक्रम/योजना संचालन	रोजगार संलग्न संख्या	रोजगार दिन संख्या	दर रू.	कुल खर्च रकम
१	इलेक्ट्रिसियन तालिम	१ जना	५० दिन	६६८	३३,४००/-
३	जनज्योति आ बि मा फुलबारीको क्यारी निर्माण, फिल्ड सम्याउने	२ जना	१८	६६८	११,३०९/-
	इलेक्ट्रिसियन तालिम	२ जना	५० दिन	६६८	६६,८००/-
४	पर्सोहा मा वि भिक्रव्यवस्थित फुलबारी क्यारी निमार्ण,मुर्गिया सिसौडाडा विरुवा फुल गोलमेल,संरक्षण,वडा नं ४ को कार्यलय परिसरमा रहेको फुलबारी व्यवस्थापन,गोडमेल,संरक्षण	३ जना	१२५	६६८	४८,४९७/-
	इलेक्ट्रिसियन तालिम	१ जना	४९ दिन	६६८	३२,७३२/-
५	वडा नं ५ काविभिन्न सार्वजनिक स्थलहरु मर्मत संभार, संरक्षण तथा हरियाली प्रर्वदन गर्ने कार्य	१ जना	७४	६६८	४९,४३२/-
६	सैनामैना नगरपालिका भित्र रहेका सार्वजनिक स्थलहरु र पालिकाको गार्डन सरसफाई,फुल लगाउने,मलजल गर्ने कार्य	१ जना	१००	६६८	६६,८००/-
	शान्तिपुर सुर्खौरा पर्ने इंगुरिया नदीमा तटबन्धन	२० जना	२९०	६६८	१,९३,७२०/-
	इलेक्ट्रिसियन तालिम	२३ जना	४९-५० दिन	६६८	७,६२,८५६/-
८	यस सैनामैना नगरपालिका वडा नं.८ का विभिन्न टोलहरु नाली निर्माण तथा नाली सरसफाइ कार्यक्रम	८ जना	२४०	६६८	१,६०,३२०/-
	इलेक्ट्रोसियन तालिम	८ जना	४९-५० दिन	६६८	२६५१९६/-
९	इंगुरिया खोलामा तटबन्धन, वडास्तरीय सडकको नाली मर्मत	३ जना	१२५	६६८	४९,०९८/-
	इलेक्ट्रोसियन तालिम	३ जना	५० दिन	६६८	१,००,२००/-
१०	वडा स्तरीय नाली सरसफाई, ढोरपाटन सडक नाली सरसफाई,फुलवारी पार्क सरसफाइ,खेल मैदान व्यवस्थापन,वडा स्तरीय नाली निर्माण	८ जना	४३२ दिन	६६८	२,८५,३६९/-
	पाइपलाइन विस्तार	८ जना	३२० दिन	६६८	१,८५,९७२/-
११	हरियाली प्रर्वधन अन्तर्गत बिरुवा रोप्ने तथा वडा स्तरीय नाली निर्माण	२ जना	६० दिन	६६८	३९,०११/-
	वडा स्तरीय नाली निर्माण तथा सरसफाई	२ जना	१८०	६६८	१,१९,७०५/-
	इलेक्ट्रोसियन तालिम	२ जना	४९ दिन	६६८	६५,४६४/-
जम्मा			**२३६३/-**	**६६८**	**२५,३६,१८१/-**

सूचीकृत २७२ बेरोजगारमा महिला २१८ र पुरुष ५४ रहेका छन सो मध्ये ५६ जनाले मात्र रोजगारी पाएकामा अधिकतम ९० दिन र न्युनतम ४७ दिनसम्म रहेको छ भने औसतमा ३९५५ दिन कुल रोजगारी सृजना भएको छ। प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रममा श्रमिकहरुको ज्यालामा रू.२५ लाख ३६ हजार १ सय ८१ रुपैया खर्च भएको छ। निर्देशिका बमोजिम योजना बैङ्क अनुसार प्राथामिकतामा रहेका बेरोजगार व्यक्तिलाई रोजगारी प्रदान गरिनुपर्दछ।

५० **उपभोक्ता समिति परिचालन र व्यवस्थापन सम्बन्धमा**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ अनुसार उपभोक्ता समितिबाट कार्य गराउँदा सोही नियमावलीका प्रावधान अनुसार कार्य गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। यस सम्बन्धमा देखिएका व्यहोराहरू निम्नानुसार छन् :

५०.१ (क) खर्चको अनुमोदन: सार्वजनिक नियमावलीको नियम ९७ मा उपभोक्ता समितिले हरेक किस्ताको कामको प्राविधिक मूल्याङ्कन, बील, भरपाई र खर्च प्रमाणित गर्ने अन्य कागजात त्यस्तो समितिको बैठकबाट अनुमोदन गराई सम्बन्धित सार्वजनिक निकायमा पेश गर्नुपर्ने उल्लेख छ । उल्लिखित निर्माण कार्य गर्न सम्झौता भएका उपभोक्ता समितिको कामको प्राविधिक मूल्यांकनको आधारमा मात्र भुक्तानी दिने गरेको देखिन्छ । नियमावलीमा व्यवस्था भए बमोजिमको बील, भरपाई र खर्च प्रमाणित गर्ने कागजात समितिको बैठकबाट अनुमोदन गराई कार्यालयमा पेश गर्ने गरेको पाइएन ।

५०.२ (ख) प्राविधिक बील र कार्यसम्पन्न: सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम १२३(१) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ बिल वा अन्य कुनै बील बिजकको भुक्तानी गर्दा प्राविधिक नापजाँच गरी नापी किताबमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। उपभोक्तासमितिहरूबाट सञ्चालित योजनाको ठेक्का बिलहरूमा लागत अनुमान र वास्तविक कामको मूल्याङ्कनमा बरावर परिमाण र रकम उल्लेख भएको देखिन्छ। लागत अनुमान बराबर नै मूल्याङ्कन भएको देखिएकाले वास्तविक काम कति भएको हो भन्ने सम्बन्धमा आश्वस्त हुन सक्ने अवस्था देखिएन। प्राविधिकले पेश गर्ने कार्य सम्पन्न प्रतिवेदनमा कार्य सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति र कार्य सम्पन्न भएको मिति लगायतका इन्जिनियरिङ नर्म्स अनुसार बिलमा खुलाउनुपर्ने तथ्याङ्क उल्लेख गरेको पाइएन। यसले गर्दा कुन काम कहिले सम्पन्न गर्नुपर्ने र तोकिएको अवधिमा सम्पन्न भए/नभएको विषयमा यकिन हुन नसकिएको हुँदा प्राविधिकले इन्जिनियरिङ नर्म्स अनुसारको उपभोक्ता समितिको बिल बनाउँदा नापजाँचलाई वास्तविक कार्यसम्पादनमा आधारित बनाउनुपर्दछ।

५०.३ (ग) उपभोक्ता समितिबाट भएका निर्माण कार्यको गुणस्तर: सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ को उपनियम ३(ख) मा उपभोक्ता समितिसँग गरिने सम्झौतामा निर्माण कार्यको गुणस्तर नियन्त्रण सम्बन्धी प्रावधान राख्नुपर्ने उल्लेख छ। पालिकाले उपभोक्ता समितिहरूसँग गरेका सम्झौतामा गुणस्तर नियन्त्रण सम्बन्धी प्रावधान राखेको पाइएन। उपभोक्ता समिति मार्फत् कार्यान्वयन तथा सञ्चालन हुने निर्माण कार्यको गुणस्तर सुनिश्चित गरी दिगोपना कायम गर्न विभिन्न निर्माण सामग्रीको प्रयोगशाला परीक्षण गर्ने गराउने, गाह्रो लगाउने तथा ढलानको कार्यको गुणस्तरका लागि सिमेण्ट, मोर्टार तथा कंक्रिट क्यूब टेष्ट, फलामे डण्डीको टेन्साइल टेष्ट गराउने जस्ता कार्य गराएको पाइएन। जसले गर्दा निर्माण कार्यमा आवश्यक गुणस्तर कायम भएको सम्बन्धमा आश्वस्त हुन सक्ने अवस्था छैन। अतः कार्यविधिमा उल्लेख भए अनुसार निर्माण कार्यको गुणस्तर सुनिश्चितता गर्न आवश्यक पहल हुनुपर्दछ।

५०.४ (घ) हेभी इक्विपमेण्टको प्रयोग: सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ को उपनियम (९) मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायबाट सञ्चालित हुने निर्माण कार्यमा डोजर, एक्साभेटर, लोडर, रोलर, ग्रेडर जस्ता हेभी मेशिनरी प्रयोग गर्न नमिल्ने व्यवस्था छ। सो नियमावलीको प्रतिबन्धात्मक वाक्यांश मा लागत अनुमान तयार गर्दाको समयमा हेभी मेशिन प्रयोग गर्नुपर्ने जटिल प्रकृतिको कार्य भनी उल्लेख भएको रहेछ भने सम्बन्धित प्राविधिकको सिफारिशमा सार्वजनिक निकायबाट सहमति लिई त्यस्ता मेशिन प्रयोग गर्न सकिने उल्लेख छ। पालिका अन्तर्गत सञ्चालित अधिकांश सडक निर्माण तथा स्तरोन्नतिसँग सम्बन्धित योजनाका उपभोक्ता

समितिहरूले डोजर, एक्साभेटर लगायतका हेभी मेशिन प्रयोग गर्ने गरेको पाइएता पनि नियमावलीको व्यवस्था बमोजिम सम्बन्धित प्राविधिकको सिफारिश गराई सार्वजनिक निकायबाट सहमति लिएको पाइएन।

५०.५ (ङ) लागत सहभागिता : पालिकाले आयोजना/कार्यक्रम छनौट गर्दा उपभोक्ता समितिको तर्फबाट नगद लागत सहभागिता जुट्ने आयोजनालाई प्राथमिकता दिनुपर्ने, नगद सहभागिता तोकिएको अवस्थामा सहभागिता वापतको रकम सम्बन्धित स्थानीय तहको खातामा दाखिला गरी सोको भौचर प्राप्त भएपछि मात्र उपभोक्ता समितिसँग योजना सम्झौता गर्नुपर्दछ। तर पालिकाले लागत सहभागिता सहितका लागत अनुमान तयार गरेको देखिएन। अतः नगद लागत सहभागिता जुट्ने आयोजनालाई प्राथमिकता दिनुपर्दछ।

५०.६ (च) आयोजना हस्तान्तरण : सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ अनुसार यस वर्ष कार्यसम्पन्न भएका आयोजना तथा कार्यक्रमहरू उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गर्नुपर्नेमा गरेको पाइएन।

५०.७ (छ) उपभोक्ता समितिलाई भुक्तानी : सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७(१२) निर्माण कार्य सम्पन्न भएपछि सार्वजनिक निकाएले सोको रेखदेख मर्मत सम्भार गर्ने जिम्मेवारी समेत तोकी आयोजनाको स्थानीय उपभोक्ता समितिलाईनै हस्तान्तरण गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ ।पालिकाले उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गर्न नमिल्ने देहायका माध्यमिक विद्यालयको भवन निर्माण गर्न विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन गरी अन्तिम वील मार्फत कार्य गराई भुक्तानी दिएको अनियमित देखिएको रु.

सि.नं.	विद्यालयको नाम	भुक्तानी रकम
१	सैना मैना पर्वेहा परमेश्र मा.वि. (नमुना विद्यालय)	५००००००
२	जनचेतना मा.वि.	१५०००००
जम्मा		**६५०००००**

अनियमित भएको	६५,००,०००

५१ **पेश्की बाँकी**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ५० मा पेश्की दिईएको रकम तोकिएको म्याद भित्र फस्र्यौट गर्नु गराउनु पेश्की लिने दिने दुवै थरिको कर्तव्य हुने उल्लेख छ । पालिकाले निम्न कर्मचारी तथा संस्थालाई दिएको पेश्की आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्म फर्स्यौट नभई म्याद नाघेको पेश्की रु.६३ लाख ३० हजार ३८ रुपैया म्याद नाघेको पेश्की बाँकी रहेको देखिन्छ। सो मध्ये निम्नानुसारको म्याद नाघेको पेश्की रु.६३ लाख ३० हजार ३८ रुपैया फर्स्यौट गर्न बाँकी रहेकोले फर्स्यौट गर्नुपर्ने रु.

क्र.सं.	पेश्की लिएको मिति	गो. भौ. न.	पेश्कीको विवरण	पेश्की लिने ब्यक्तीफर्म वा कम्पनीको नाम	चालुआ. व.				
					म्यादननाघेको		म्याद नाघेको	म्याद नना	
					रकम	फछ्र्यौटकोअन्तिम म्याद		रकम	फछ्र्यौ
१	ठेकेदार								
१	२०८२/०१/०२	२८	सिसौडाँडादेखि रन्यौरा हुदैँ लेडुवा कुस्मा सडक कालोपत्रे सैनामैना ४	श्रीकृष्ण–रुचि–त्रैलोक्य जे.भी.	०.००	2082/02/06	२५०००००.	०.००	
जम्मा					**०.००**		**२५०००००.**	**०.००**	
२	संस्थागत								
१	२०८१/०४/०१	१	गतबिगत आ.ब. को पेश्की	उदययूवा क्लव	०.००		०.००	०.००	२०८
२	२०८१/०४/०१	१	सैनामैनान.पा. १ लोकमार्ग देखि बोलबम मन्दिर जोड्ने सडक यज्ञपथ कालो पत्रे	तिरुपतिनिर्माण सेवा तथा सप्लायर्स प्रा.लि	०.००		०.००	०.००	२०८
३	२०८१/०४/०१	१	सैनामैनान.पा.६ देवीचोक देखि रिङ्गरोड जोड्ने सडक कालोपत्रे	तिरुपतिनिर्माण सेवा तथा सप्लायर्स प्रा.लि	०.००		०.००	०.००	२०८
४	२०८१/०४/०१	१	गतबिगत आ.ब. को पेश्की	दुर्गाभवानी उच्च मा वि	०.००		०.००	०.००	२०८
५	२०८१/०४/०१	१	स्वास्थ्यसंस्था नभएका वडाहरुमा भवन निर्माण	न्यूजगत्र देवी निर्माण सेवा-आर्य कन्स्ट्रक्सन प्रा.लि.	०.००		०.००	०.००	२०८
६	२०८१/०४/०१	१	वडाकार्यालय भवन निर्माण वडा नं. ३~ ५~ ८ र ११	न्यूजगत्रदेवी निर्माण सेवा	०.००		०.००	०.००	२०८
जम्मा					०.००		०.००	०.००	
३	उपभोक्ता समिति								

१	२०८१/०४/०१	१	गतबिगत आ.ब. को पेश्की	शान्तीटोलअधुरो रिटेनिङ सडक ग्राभेल उ स	०.००		०.००	०.००	२०८३
२	२०८१/०४/०१	१	गतबिगत आ.ब. को पेश्की	सडकवत्ति निर्माण उपभोत्ता समिति	०.००		०.००	०.००	२०८३
जम्मा					**०.००**		**०.००**	**०.००**	
४	व्यक्तिगत								
१	२०८१/०४/०१	१	गतबिगत आ.ब. को पेश्की	खेमराजपोखरेल	०.००		०.००	०.००	२०८३
२	२०८१/०४/०१	१	गतबिगत आ.ब. को पेश्की	जीवनप्रसाद श्रेष्ठ	०.००		०.००	०.००	२०८३
३	२०८१/०४/०१	१	गतबिगत आ.ब. को पेश्की	झविन्द्रभट्टरा्इ	०.००		०.००	०.००	२०८३
४	२०८१/०४/०१	१	गतबिगत आ.ब. को पेश्की	तुलसीप्रसाद रिजाल	०.००		०.००	०.००	२०८३
५	२०८१/०४/०१	१	गतबिगत आ.ब. को पेश्की	तिलकनेपाली	०.००		०.००	०.००	२०८३
६	२०८१/०४/०१	१	गतबिगत आ.ब. को पेश्की	रामबहादुर वि क	०.००		०.००	०.००	२०८३
७	२०८१/०४/०१	१	गतबिगत आ.ब. को पेश्की	विक्रमप्रसाद थारु	०.००		०.००	०.००	२०८३
८	२०८१/०४/०१	१	गतबिगत आ.ब. को पेश्की	विक्रमपासी	०.००		०.००	०.००	२०८३
९	२०८१/०४/०१	१	गतबिगत आ.ब. को पेश्की	विशाम्वरथारु	०.००		०.००	०.००	२०८३
१०	२०८१/०४/०१	१	गतबिगत आ.ब. को पेश्की	शालिन्द्ररामदास पाण्डे	०.००		०.००	०.००	२०८३
जम्मा					**०.००**		**०.००**	**०.००**	
कुल जम्मा					**०.००**		**२५०००००.००**	**०.००**	

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-५** को निर्णयले रू **२,५००,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-५** को निर्णयले रू **८६४,४५८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-५** को निर्णयले रू **७०६,४५६**

सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-५** को निर्णयले रू **४३५,४४३** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-५** को निर्णयले रू **३३,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-५** को निर्णयले रू **८०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

पेश्की	१७,१०,६८१

अनुसूचीहरू

अनुसूची - १

आर्थिक कारोबारको स्थिति

आर्थिक बर्ष: २०८१/८२

कार्यालय र स्थान : सैनामैना नगरपालिका, रुपन्देही , सैनामैना नगरपालिका , रुपन्देही

पद	नाम	कार्यकाल सुरु मिति	कार्यकाल समाप्त मिति
कार्यालय प्रमुख	Jeevan Gnawali	२०८०-१२-४	२०८२-०६-२८
लेखा प्रमुख	Shivalal Aryal	२०७७-४-१	हाल सम्म कार्यरत

बेरुजु वर्गीकरण:

असूल गर्नुपर्ने	अनियमित भएको	प्रमाणका कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा पेश्की
५०८,५७४.१३	१२,९६७,०५५	०	०	०	६,३३०,०३८
प्रारम्भिक प्रतिवेदनबाट देखिएको बेरुजू रु.					१९,८०५,६६७.१३
प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर फछ्यौंट गरी संपरीक्षण भएको रकम रु.					५,०४९,४५१.१३
संपरीक्षणबाट थप भएको बेरुजू रु.					०
लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा कायम बेरुजू रु.					१४,७५६,२१६

स्थानीय तह :

गत बर्षको जिम्मेवारी		११९४४०५५५.८४	
आम्दानी		खर्च	
संघीय सरकारबाट अनुदान	४३४९७२०२१	चालु खर्च	४५१४५२३१०.९५
प्रदेश सरकारबाट अनुदान	२७६०३०२५	पूँजीगत खर्च	१८७१११५१७.४७
राजश्व बाँडफाँट	२१७८४२९५९.६५	वित्तीय/अन्य व्यवस्था	३७८३४६७७८.८३
आन्तरिक आय	८१२७१२६४.८४		
अन्य आय	३४१४३५७१५.८९		
कुल आय	११०३१२४९८६.३८	कुल खर्च	१०१६९१०६०७.२५
बाँकी मौज्दात		२०५६५४९३४.९७	

अनुसूची - २

बेरूजु दफा ३.२ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची - ३

क्र.स./आर्थिक सङ्केत	विवरण	टिप्पणी नं	चालु आ.ब.को कारोबार			गत आ.ब. को कारोबार		
			नगद	तेस्रो पक्ष भुक्तानी (सोझै भुक्तानी)	जम्मा	नगद	तेस्रो पक्ष भुक्तानी (सोझै भुक्तानी)	जम्मा
	राजस्व, अनुदान र अन्य प्राप्ति							
११०००	कर		२३,७२,६४,१३९.२४	०	२३,७२,६४,१३९.२४	२०,४०,४५,२१४.८३	०	२०,४०,४५,२१४.८३
१३०००	अनुदान		४३,१२,७३,८११.८७	०	४३,१२,७३,८११.८७	४२,८३,४४,२१४.७०	०	४२,८३,४४,२१४.७०
१४०००	अन्य राजस्व		५,९९,९६,७४६.३२	०	५,९९,९६,७४६.३२	४,१९,२६,८६७.८७	०	४,१९,२६,८६७.८७
१५०००	विविध प्राप्ति		१८,५८,७५८.९३	०	१८,५८,७५८.९३	२,१०,४६५.६०	०	२,१०,४६५.६०
३३३६६	दहत्तर बहत्तर शुल्क		०	०	०	०	०	०
क	कुल जम्मा प्राप्ति		७३,०३,९३,४५६.३६		७३,०३,९३,४५६.३६	६७,४५,२६,७६३.००		६७,४५,२६,७६३.००
३	चालु		४५,३३,०२,६१०.९५	०	४५,३३,०२,६१०.९५	४४,८१,१७,७०८.५६	०	४४,८१,१७,७०८.५६
२१०००	पारिश्रमिक / सुविधा		२६,७४,९५,७०६.४६	०	२६,७४,९५,७०६.४६	२४,६५,९४,३००.२८	०	२४,६५,९४,३००.२८
२२०००	मालसामान तथा सेवाको उपयोग		१७,२१,२७,१५७.४९	०	१७,२१,२७,१५७.४९	१८,३२,२७,५६६.२८	०	१८,३२,२७,५६६.२८
२५०००	सहायता (Subsidy)		०	०	०	४०,०८,३०५.००	०	४०,०८,३०५.००
२७०००	सामाजिक सुरक्षा		१,२०,४६,६५५.००	०	१,२०,४६,६५५.००	१,३६,२५,१२७.००	०	१,३६,२५,१२७.००
२८०००	अन्य खर्च		१६,३३,०९२.००	०	१६,३३,०९२.००	६,६२,४१०.००	०	६,६२,४१०.००
४	पूंजीगत		१८,५२,६२,३९९.४७	०	१८,५२,६२,३९९.४७	२१,२३,९६,१४४.००	०	२१,२३,९६,१४४.००
३१११०	भवन तथा संरचना		३,००,०००.००	०	३,००,०००.००	१,५७,००,४७३.००	०	१,५७,००,४७३.००
३११२०	सवारी साधन, मेशिनरी औजार, फर्निचर्स तथा फिक्चर्स		६१,२९,६४५.००	०	६१,२९,६४५.००	४२,६१,८६४.००	०	४२,६१,८६४.००
३११३०	अन्य पूँजीगत खर्च		१२,५२,६०५.००	०	१२,५२,६०५.००	२१,००,०००.००	०	२१,००,०००.००
३११४०	सुरक्षा उपकरण		०	०	०	१,४९,९५०.००	०	१,४९,९५०.००
३११५०	सार्वजनिक निर्माण		१७,६५,८८,६८४.४७	०	१७,६५,८८,६८४.४७	१८,७९,८४,१६१.००	०	१८,७९,८४,१६१.००
३११६०	निर्मितसरचनाको सुधार खर्च		९,९१,४६५.००	०	९,९१,४६५.००	८,००,०००.००	०	८,००,०००.००
३११७०	पूँजीगत सुधार खर्च		०	०	०	१३,९९,६९६.००	०	१३,९९,६९६.००
५	वित्तीय		०	०	०	०	०	०

ख)	कुल जम्मा भुक्तानी		६३,८५,६५,०१०.४२		६३,८५,६५,०१०.४२	६६,०५,१३,८५२.५६		६६,०५,१३,८५२.५६
ग)	बचत /कमी (ग = क-ख)		९,१८,२८,४४५.९४		९,१८,२८,४४५.९४	१,४०,१२,९१०.४४		१,४०,१२,९१०.४४
घ)	धरौटी, आकस्मिक कोष लगायतका अन्य कोषको मौज्दातको थप/घट (+/-)		१७,३४,८३४.४८		१७,३४,८३४.४८	-२,२५,२४,७९८.२६		-२,२५,२४,७९८.२६
घ.१)	कट्टी रकम भुक्तानी/दाखिला गर्न बाकी							
ङ)	यस आ.ब.को नगद तथा बैंक मौज्दात (बचत /(कमी)) (ङ = ग+घ)		९,३५,६३,२८०.४२		९,३५,६३,२८०.४२	-८५,११,८८७.८२		-८५,११,८८७.८२
च)	गत आ.व.को नगद तथा बैंक मौज्दात		११,९४,४०,५५५.८४		११,९४,४०,५५५.८४	१२,७९,५२,४४३.६६		१२,७९,५२,४४३.६६
छ)	विनिमय नाफा/घाटा तथा अन्य समायोजन							
ज)	आ.व. अन्तको बाँकी नगद तथा बैंक मौज्दात (ज= ङ+च+छ)		२१,३०,०३,८३६.२६		२१,३०,०३,८३६.२६	११,९४,४०,५५५.८४		११,९४,४०,५५५.८४
लेखाप्रमूख			कार्यकारी अधिकृत			महालेखापरीक्षकको कार्यालय		
पालिकाबाट प्रमाणिकरण मिति :								

सुझाव

स्थानीय तहहरूद्वारा प्रदान गरिने सेवालाई छिटो, सरल, सुलभ र गुणस्तरीय बनाई स्थानीय जनताको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन यस स्थानीय तहले कानुन तथा नीति निर्माण, साधन स्रोतको प्रभावकारी परिचालन, विकास प्रशासन, राजस्व परिचालन, नियमित सेवा प्रवाह, आर्थिक प्रशासन लगायतका विषयमा तपसिल अनुसारका सुधार गर्नुपर्दछः

- वित्तीय हस्तान्तरण र राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने रकम सम्बन्धित मार्गदर्शनमा तोकिएबमोजिम विनियोजनमा कुशलता, कार्यान्वयनमा दक्षता र अपेक्षित नतिजा प्राप्त हुने गरी बजेट विनियोजन गरी समयमै पारित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक आयका क्षेत्रहरू पहिचान गरी आन्तरिक आय वृद्धि गर्नुपर्दछ। कार्ययोजना तयार गरी विगतका आय बक्यौता असुल गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- नेपालको संविधानको धारा ५९ को उपधारा ७ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको बजेट घाटा व्यवस्थापन तथा अन्य वित्तीय अनुशासन सम्बन्धी व्यवस्था संघीय कानुन बमोजिम हुने उल्लेख भएकोमा कतिपय प्रदेश र स्थानीय तहले यस सम्बन्धी कानुन निर्माण गर्दा संघीय कानुनसँग सामाञ्जस्यता कायम नगरेकोले यसमा सुधार हुनुपर्दछ ।
- स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको सुविधा सम्बन्धी ऐन अनुसार मात्र पदाधिकारीलाई तोकिएको सुविधा व्यवस्था गर्नुपर्दछ। निर्वाचित हुने पद बाहेक राज्यकोषबाट तलव सुविधा बेहोर्ने गरी नियुक्त हुने सबै पदमा योग्यता र मापदण्ड तोकिनुपर्दछ ।
- स्थानिय सेवा ऐन र नियम अनुसार सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा सङ्गठन संरचना निर्माण गरी स्थायी पद सिर्जना, पद दर्ता र पदपूर्ति गरी कर्मचारी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ।
- भौगोलिक अवस्था, स्रोतको उपलब्धता, सेवा प्रवाहको अवस्थासमेतका आधारमा कानुन बमोजिम जनशक्ति व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गरी कार्यसम्पादनमा प्रभावकारिता ल्याउन प्रशिक्षण तथा तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- अनुदान दिने विषय, क्षेत्र, वर्ग, समूहबारे कानुनबाट नै स्पष्ट गरी अन्तिम प्रयोगकर्तालाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने तथा उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि हुने गरी अनुदान प्रदान गर्नुपर्दछ । अति विपन्न र न्यून आय वर्गलाई सेवामा पहुँच दिन प्रदान गरिने सुविधा सोही वर्गमा पुगेको सुनिश्चित गर्न सो प्राप्त गर्नेको विवरण सार्वजनिकीकरण गर्नुपर्दछ ।
- व्यावसायिक प्रकृतिको संस्थाहरूलाई पुँजीगत अनुदान प्रदान गर्दा लाभग्राहीले प्राप्त गर्ने लाभको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । यस्ता संस्थाहरु विघटन भएमा बाँकी सम्पत्ति लगानीको अनुपातमा फिर्ता हुने सुनिश्चितता हुन पर्दछ। यस्तो निर्माण व्यक्तिगत स्वामित्व रहेको जग्गा वा सम्पत्तिमा गरिनु हुँदैन ।
- एउटै प्रकृतिको काममा समेत लागत अनुमान टुक्र्याई सोझै खरिद गर्ने, पूर्वानुमान गर्न सकिने अवस्थामा पनि लागत अनुमान यथार्थपरक तवरले तयार नगरी भेरिएसनबाट थप कार्य गराउने प्रवृत्तिमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- खरिद सम्झौताको निर्धारित समयमा ठेक्काको काम सम्पन्न गर्नुपर्दछ। म्याद थप कार्यलाई वस्तुनिष्ठ र तथ्यमा आधारित बनाउनुपर्दछ।निर्माण व्यवसायी वा उपभोक्ताबाट भएको निर्माण कार्यको विस्तृत विवरण देखिने गरी तोकिएको ढाँचामा अभिलेख राख्नुपर्दछ।

- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८(५) बमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई पारदर्शी, उत्तरदायी र जवाफदेही बनाउन सार्वजनिक तथा सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाइ गर्नुपर्दछ।
- स्थानीय तहले आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही मापदण्डका आधारमा आर्थिक सहायता वितरण गरी प्राप्त गर्नेको नाम सार्वजनिक गर्नुपर्दछ। त्यसैगरी अनुत्पादक र वितरणमुखी कार्यक्रममा गरिने खर्च घटाउनुपर्दछ।
- आधारभूत तथा माध्यमिक तहका विद्यालयहरूमा प्रचलित नियमले तोकेअनुसार शिक्षक विद्यार्थी अनुपातको आधारमा शिक्षक संख्या कायम गरी बढी भएका शिक्षकहरू समायोजन गर्नुपर्दछ।
- एकीकृत शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा रहेका विद्यार्थी संख्याको आधारमा दिवा खाजा, छात्रवृत्ति, पाठ्यपुस्तक र अन्य अनुदान रकम विद्यालयलाई निकासा दिनुपर्दछ ।
- बजेट तर्जुमा पूर्व नै अनुमान गर्न सकिने शीर्षकमा समेत अर्थ विविध वा अबण्डामा बजेट राख्ने र वर्षान्तमा रकमान्तर गरी खर्च गर्ने परिपाटी नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- पूर्व तयारीका कार्य सम्पन्न भएका आयोजनामा मात्र बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ। स्रोतको सुनिश्चितताबेगरका कार्यक्रम/आयोजनामा आगामी वर्षको लागि दायित्व सिर्जना गरी भुक्तानी बाँकी राख्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- कार्यालय तथा अस्पताल भवन, सडक, सिँचाइ, खानेपानी जस्ता आयोजनाहरू कार्यान्वयन गर्दा स्पेसिफिकेशनले तोकेको संख्यामा निर्माण सामग्रीहरूको गुणस्तर परीक्षण गराउनुपर्दछ। साथै रनिङ्ग बिलसाथ गुणस्तर परीक्षण प्रतिवेदन संलग्न गरेर भुक्तानी दिनुपर्दछ।
- उपभोक्ता समितिबाट काम गराउँदा खरिद सम्झौतामा तोकिए बमोजिमको जनसहभागिताको अंश समितिबाट व्यहोर्ने गरी सम्झौता गरेकोमा कतिपय काममा सो अंश व्यहोरेको यकिन नगरी भुक्तानी दिएकोले सम्बन्धित कर्मचारीलाई जवाफदेही बनाउनुपर्दछ ।
- जटिल प्रविधि तथा उपकरणको प्रयोग हुने निर्माण कार्य र सामग्री खरिद गर्ने कार्य समेत उपभोक्ता समितिबाट गराएकोले सोमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।
- कृषि, पशु, सहकारी संस्था लगायतलाई विभिन्न प्रयोजनमा अनुदान उपलब्ध गराउँदा किसानको सूचीकरण, वर्गीकरण, परिचयपत्रको व्यवस्था गरी तीनै तहको समन्वयमा दोहोरो नपर्ने व्यवस्था गर्दै एकीकृत विद्युतीय अभिलेख राखी वितरण गर्नुपर्दछ। नाफामूलक संस्थालाई अनुदान वितरण गर्नु हुँदैन।
- सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (कोपोमिस) तथा विद्यमान सहकारी ऐन तथा नियमको आधारमा सहकारी संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण गरी उक्त ऐन नियम अनुसार सञ्चालन भए नभएको सुनिश्चित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कार्यविधि तयार गरी कार्यसम्पादनलाई मितव्ययी, पारदर्शी र व्यवस्थित गर्नुपर्दछ। अन्तिम लेखापरीक्षण अगावै आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी सोबाट देखिएका बेहोरा जिम्मेवार व्यक्तिले फर्स्यौट गर्नुपर्दछ।
- वित्तीय अनुशासन कायम गर्न लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको सार्वजनिकीकरण तथा बेरुजु फर्स्यौटको कानुनी व्यवस्था एवं संयन्त्र तय गरिनुपर्दछ । लेखा समितिको कार्यसञ्चालन सम्बन्धी कानुन तर्जुमा गरी सो समितिलाई प्रभावकारी बनाई बेरुजु फर्स्यौट कार्यलाई व्यवस्थित बनाउनुपर्दछ।

- सरकारी पेश्की बाँकी रहेकालाई सार्वजनिक पदमा नियुक्ति नगर्ने तथा निर्वाचित हुने पदको हकमा उम्मेदवार हुन वञ्चित गर्ने एवं म्याद नाघेको पेश्कीको विवरण सार्वजनिक निकायले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ७ दिनभित्र सार्वजनिकीकरण गर्ने कानुनी व्यवस्था हुनुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा असुल गर्नुपर्ने बेरुजु कायम रहेकोमा सो फर्स्यौट नगरुञ्जेल वृत्ति विकासमा रोक्का गर्ने तथा नयाँ नियुक्ति नहुने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा बेरुजु कायम भएमा सो व्यक्तिलाई उक्त बेरुजुबारे समयमै जानकारी गराउनुपर्ने र जानकारी नगराउने कर्मचारी उपर विभागीय कारबाही गर्ने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- जिन्सी सामग्री, यन्त्र उपकरण तथा औजारहरु आवश्यकता र औचित्यका आधारमा खरिद गरी उपयोगको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ ।मौज्दातमा रहेका यन्त्र, उपकरण र औजार मर्मत सम्भार गरी उपयोग हुन नसक्ने अवस्था एकीन गरेर मात्र खरिद गर्नुपर्दछ ।
- जुनसुकै तरिकाले प्राप्त गरेको जिन्सी एवं सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख अनिवार्य रूपमा सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (पाम्स) मा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २९ अनुसार कार्यालयको जनशक्तिले गर्न नसक्ने कामको लागि मात्र परामर्श सेवा खरिद गरी परामर्शदाता माथिको निर्भरता कम गर्नु पर्दछ । तयार गरिएका विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन लगायतका प्रतिवेदनहरू क्रमिक रुपले कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।
- सरकारी डिजिटल सेवाहरूको गुणस्तर, पहुँच र विश्वसनीयता बढाउन सेवा स्तर सम्झौता तथा गोपनीयता सम्झौता अनिवार्य गर्नुपर्दछ। एकै प्रकारको कामको लागि निकायगतरूपमा अलग - अलग सूचना प्रविधि प्रणाली खरिद गर्ने कार्यमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ।
- सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता लागि नागरिक सचेतना वृद्धि कार्यक्रम गर्नुका साथै नागरिकबाट पृष्ठपोषण प्राप्त गर्ने विधि अवलम्बन गर्नुपर्दछ। समयको उपलव्धता एवं सेवा खरिद गर्ने सामर्थ्य सहितको सेवा प्रवाह तय गरिनुपर्दछ ।
- सेवाग्राही समेतको योगदानमा आधारित रही विभिन्न कोषको स्थापना भएकोमा यस्ता कोषको रकम खर्च गर्दा सेवाग्राहीको हित संरक्षण भएको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ ।